

The Diak logo consists of the word "Diak" in a bold, pink, sans-serif font. The letter "i" has a small white dot, and the letter "k" has a small white crossbar. The background of the page features large, overlapping, curved shapes in various shades of pink and magenta.

Mea Koivunen
Suvi Loukola
Susanna Niinikoski
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysalan
ammattikorkeakoulututkinto
Sosionomi (AMK), diakoniatyö
Opinnäytetyö, 2020

TAIVAAN ISÄN TASKUSSA

Kertomusmekko kristillisen ja eettisen kasvatuksen hetkiin

TIIVISTELMÄ

Mea Koivunen, Suvi Loukola ja Susanna Niinikoski
Taivaan Isän taskussa
40 sivua, 5 liitettä
Syksy, 2020
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto
Sosionomi (AMK), diakoniatyö

Tämä on yhteistyössä työelämäkumppanin kanssa tehty toiminnallinen opinnäytetyö. Opinnäytetyön tarkoituksena oli valmistaa materiaalia Porin evankelisluterilaisen seurakuntayhtymän Porin Teljän seurakunnan käyttöön.

Opinnäytetyön tuotoksena valmistimme Taivaan Isän taskussa -mekon kertomustaskuineen. Kertomusmekkoa on tarkoitettu käyttämään kristillisiin ja eettisiin tuokioihin. Se on oivallinen materiaali käytettäväksi erilaisten ryhmien kanssa. Mekon toteutuksessa on otettu huomioon eri aistit, joten se soveltuu hyvin myös erityisryhmille suunnattuun toimintaan.

Opinnäytetyön teoreettisessa osuudessa käsittelemme uskonnonvapautta, kristillistä kasvatusta, oppimista sekä diakonia- ja ympäristökasvatusta. Nämä toimivat pohjana produktimme luomiselle.

Valmista mekkoa testattiin kolmen eri asiakasryhmän toiminnassa. Ryhmien ohjaajilta kerättiin palaute palautelomakkeella. Palauteiden perusteella todettiin mekon herättäneen kiinnostusta osallistujissa sekä ohjaajissa. Mekon ulkoasu ja eri aistit huomioonottava toteutus sai kiitosta. Mekko sai myös ohjaajat miettimään omia toimintatapojaan ja ideoimaan uusia materiaaleja mekon ajatusta mukaillen.

Opinnäytetyönä valmistettu mekko on uniikki tilaustyö, eivätkä valmistusohjeet ole opinnäytetyön liitteenä. Liiteosassa olevan kirjallisen materiaalin tekijänoikeudet ovat työn tekijöillä, mutta materiaali on vapaasti hyödynnettävissä ei-kaupalliseen tarkoitukseen.

Avainsanat: uskonnonvapaus, kristillinen kasvatusta, diakoniakasvatusta, hartausmateriaali

ABSTRACT

Mea Koivunen, Suvi Loukola, Susanna Niinikoski
In Heavenly Fathers pocket
40 pages, 5 appendices
Autumn, 2020
Diaconia University of Applied Sciences
Bachelor's Degree Programme in Social Services
Option in Diaconal Social Work
Bachelor of Social Services

This thesis was functional and implemented in collaboration with a working life partner. The purpose of the thesis was to produce material for the use of the Pori Evangelical Lutheran Congregation, Pori Teljä Parish.

As a result of the thesis, was designed a dress called Taivaan Isän taskussa (In Heavenly Father's pocket) with pockets that include stories. It is meant for the Christian and ethical classes. The material of the dress is excellent to use with different kinds of groups. Different senses have been considered in the implementation of the dress, in term to be also suitable for groups with special needs.

In the theoretical part of the thesis was discussed freedom of religion, Christian education, learning and diaconal and environmental education. These are the main theories that were basis on the designing of the product.

The dress was tested in three different customer groups. Feedback was collected from the group leader by a questionnaire. Based on the feedback, it was found that the dress aroused the interest of the participants as well as the instructors. The appearance of the dress, and the implementation that takes different senses into consideration, were acknowledged. The dress also made the instructors think about their own ways of working and they come up with new materials following the idea of the dress.

The dress is a unique commissioned product and the manufacturing instructions are not attached to the thesis. The copyright of the written material in the appendix belongs to the authors of the work but the material is freely usable for non-commercial purposes.

Keywords: Freedom of religion, Christian education, diaconal education, material for devotion

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 VAPAUS USKOA, VAPAUS OLLA USKOMATTA	5
2.1 Uskonnonvapaus.....	5
2.2 Uskonto- ja katsomuskasvatus	6
2.3 Kristillinen ja eettinen kasvatus.....	8
3 MONTA TAPAA OPPIA.....	11
3.1 Oppiminen yleisesti	11
3.2 Oppimisen haasteet ja erilaiset oppijat	12
3.3 Aistien merkitys oppimisessa	13
4 DIAKONIAKASVATUS OSANA KIRKON PERUSTEHTÄVÄÄ.....	15
4.1 Mitä diakonia on?	15
4.2 Diakoniakasvatuksen määrittely ja sisältö	18
4.3 Kirkon ympäristökasvatus	19
5 TOIMINNALLINEN OPINNÄYTETYÖ.....	22
5.1 Produkti yhdessä työelämätahon kanssa	22
5.2 Palautelomake	23
6 OPINNÄYTETYÖPROSESSI.....	26
6.1 Prosessin vaiheet	26
6.2 Ideasta tuotteeksi	27
6.3 Mekon monet mahdollisuudet	30
6.4 Kertomusmekon käyttökokemuksia	31
6.5 Johtopäätökset ja kehitysideat.....	33
7 POHDINTA	35
7.1 Huomioita matkan varrelta	35
7.2 Ammatillinen kasvumme	36
LÄHTEET	38
LIITE 1. Mekko valmistusvaiheessa.....	44

LIITE 2. Valmis mekko ja lähikuvat taskujen toteutuksesta sisältöineen.....	48
LIITE 3. Ohjeet ja kertomukset mekon käyttäjälle	54
LIITE 4. Kertomuskortit.....	71
LIITE 5. Palautelomake mekon käyttäjälle.....	86

1 JOHDANTO

Elämme ajassa, jossa uskonnot ja uskonottomuus puhuttavat. Kirkosta erotaan, uskontokasvatusta kouluissa ja päiväkodeissa rajataan. Ennusteiden mukaan evankelisluterilainen kirkko menettää enemmistöasemansa Suomessa kahdenkymmenen vuoden sisällä (Arkkhiippakunta. Realismi ja toivo). Uskonnot ja kai-puu hengellisyyteen eivät kuitenkaan ole häviämässä mihinkään, mutta perinteisten toimintatapojen rinnalle tarvitaan jotain uutta. Kirkon on pystyttävä saavutta-maan ihmiset ja vastaamaan heidän tarpeisiinsa.

Olemme valmistumassa sosionomi-diakoneiksi (AMK) ja saamme pätevyyden evankelisluterilaisen kirkon työhön. Tästä syystä olemme rajanneet työtämme kä-sittelemään kristinuskoa. Olemme suunnittelussa huomioineet myös nykypäivän seurakunnan työntekijän tarpeen materiaaleihin, joita voi käyttää ilman, että tilai-suuden voidaan katsoa olevan uskonnon harjoitusta.

Opinnäytetyömme on toiminnallinen opinnäytetyö. Olemme valmistaneet materi-aalia Porin Teljän seurakunnan käyttöön. Taivaan Isän taskussa -mekko on uu-denlainen materiaali kristillisen ja eettisen kasvatuksen hetkiin. Mekossa on kym-menen kuvitettua taskua, joista paljastuu Raamatun kertomuksia ja eettiseen ajatteluun sopivia satuja. Olemme valinneet kertomukset ajatellen niiden linkitty-vän erityisesti diakonia- ja ympäristökasvatukseen. Materiaalin suunnittelussa on huomioitu myös erilaisia tapoja oppia.

Haluamme työssämme tuoda esille myös, miten jokaisella on oikeus omaan us-koonsa ja myös valintaan olla uskomatta mihinkään. Ennen kaikkea meidän tulisi kunnioittaa toistemme vakaumuksia.

2 VAPAUS USKOA, VAPAUS OLLA USKOMATTA

2.1 Uskonnonvapaus

Maassamme tie kohti uskonnonvapautta alkoi 1800-luvun puolenvälin jälkeen. Kunnat ja seurakunnat erotettiin toisistaan ja koululaitos siirtyi kuntien vastuulle. Vuonna 1869 kirkkolaki uudistettiin koskemaan vain luterilaisen kirkon jäseniä. Näin tunnustettiin hiljaisesti muiden uskontokuntien olemassaolo. Eriuskolaislain tultua voimaan 1889, tuli luterilaisille mahdolliseksi siirtyä toisen kristillisen yhteisön jäseneksi. Suomen itsenäistyminen vauhditti uskontoon ja uskonnonvapautteen liittyvän lainsäädännön toteutumista. Suomen valtio määriteltiin tunnustuksellisesti puolueettomaksi vuoden 1919 hallitusmuodossa. Varsinainen uskonnonvapauslaki säädettiin 1923 ja se antoi viimein mahdollisuuden olla kuulumatta mihinkään uskonnolliseen yhteisöön. (Sorsa 2017, 229.)

Uskonnonvapaudella tarkoitetaan kaikkien kansalaisten perusoikeutta. Suomen perustuslaissa (L 731/1999) on säädetty, että jokaisella on uskonnon ja omantunnon vapaus. Uskonnon ja omantunnon vapautteen sisältyy oikeus tunnustaa ja harjoittaa uskontoa, oikeus ilmaista vakaumus ja oikeus kuulua tai olla kuulumatta uskonnolliseen yhdyskuntaan. Kukaan ei ole velvollinen osallistumaan omantuntonsa vastaisesti uskonnon harjoittamiseen.

Uskonnonvapaus voi olla vapautta uskoa mitä ja miten tahansa tai vapaus valita itselle sopiva yhteisö uskonnon toteuttamiselle. Toisille uskonnonvapaus taas tarkoittaa vapautta elää kokonaan ilman uskontoa. Sosiokulttuurisella ympäristöllä ja ajalla on merkitystä uskonnonvapauden sisältöön. Uskonnonvapauden tulkinta on muuttunut ajan kuluessa ja saattaa muuttua edelleen. Yhteiskunnan tarpeiden muuttuminen on vaikuttanut myös uskonnonvapautteen kuten muihinkin perusoikeuksiin. (Seppo 2003, 9, 14.)

Uskonnonvapauden on todettu olevan jopa ihmisoikeuksien kulmakivi. Se on moniarvoisen maailman ja rauhan rakentumisen edellytys. On todettu, että ihmiso-

keudet eivät voi toteutua, jos uskonnonvapautta ei tunnusteta. Uskonnonvapauden toteutuksen kannalta on kuitenkin tärkeää ymmärtää uskontojen olemusta, opetuksia ja tavoitteita. (Sorsa 2010, 13.) Uskonnonvapaus on velvollisuus, joka tuo mukanaan vastuullisuutta eikä näin ollen voida ajatella sen tarkoittavan pelkkää vapautta. Omalla asenteella on valtava merkitys. Sallinko itse muiden ihmisten uskoa ja ajatella omalla tavallaan tai olla uskomatta mihinkään? (Sorsa 2017, 226.)

Maahanmuuton lisääntyttyä on erilaisten uskontojen ja katsomusten määrä lisääntynyt koko Euroopassa. Se aiheuttaa haastetta uskonnonvapauden toteutumiselle ja tasavertaisuudelle, joten siihen on hyvä kiinnittää huomiota keskusteltaessa ihmisoikeuksista ja yhteiskunnallisen kehityksen suunnasta. (Sorsa 2017, 233.) Vuoden 2016 alussa Suomeen saapui arviolta noin 70 000 muslimia muun muassa Somaliasta ja Irakista. Suomessa perusopetuslaki kattaa myös uskonnollisen opetuksen ja maahanmuuttajalapsat voivat myös halutessaan osallistua enemmistön uskonnon mukaiseen opetukseen. Kirkko ja uskonto ovat tärkeitä tekijöitä kotouttamisprosessissa, mutta tavoitteena on antaa jokaiselle mahdollisuus säilyttää oma kulttuurinsa. (Temperman & Koltay 2017, 321.)

2.2 Uskonto- ja katsomuskasvatus

Yhteiskunnassamme on monenlaisia näkökulmia ja mielipiteitä uskontoon ja uskontokasvatukseen liittyen. Haasteita eri näkemysten yhteensovittamisessa tuovat vanhempien ja lapsen toiveet sekä lapsen tarpeet ja oikeudet. Lisäksi tulee huomioida yhteiskunnallinen näkemys. Varhaiskasvatussuunnitelmassakin on otettu huomioon myös uskontokasvatus. (Halme 2010, 8.)

Uskontokasvatuksen muuttuessa katsomuskasvatukseksi yhteistyö seurakuntien ja varhaiskasvatuksen välillä jatkuu edelleen tiiviinä. Opetushallituksen (2018) hyväksymien varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan varhaiskasvatukseen kuuluu katsomuskasvatusta, jossa tutustutaan lapsiryhmän jäsenten uskontoihin ja muihin katsomuksiin. Muiden katsomusten rinnalla tarkastellaan myös uskonnottomuutta. Varhaiskasvatus ei saa olla uskonnollisesti, katsomuk-

sellisesti ja puoluepoliittisesti sitoutunutta. Katsomuskasvatuksen tulee olla yleisivistävää ja tasaveroista, eikä sillä saa ohjata mihinkään tiettyyn katsomukseen. Kun edistetään kunnioitusta ja ymmärrystä erilaisia katsomuksia ja niiden perinteitä kohtaan, tuetaan samalla lapsen kulttuurista ja katsomuksellista kehittymistä. Vuodenkierron juhlat, erilaiset tapahtumat ja päivittäiset tilanteet ovat hyviä tapoja tarkastella erilaisia katsomuksia. On tärkeää jättää myös lasten ihmettelylle ja mahdollisille kysymyksille tilaa. Kulttuurien moninaisuus huomioiden, lapsilla pitää olla mahdollisuus osallistua suomalaiseen kulttuuriin juhlien avulla. Juhlatraditioihin voi myös liittyä uskontoon viittaavia elementtejä. Yhteistyö vanhempien kanssa sekä tilanteiden ennakointi ovat tärkeitä. Yksilöllisten järjestelyjen kohdalla tulee toimia hienotunteisesti sekä lapsen etu huomioiden. (Opetushallitus. Ohje varhaiskasvatuksen katsomuskasvatuksen toteuttamisesta ja uskonnollisista tilaisuuksista.) Uskontokasvatuksen määrä vaihtelee varhaiskasvatuksessa: joissain paikoissa se on mukana ohjelmassa ympäri vuoden, joissain se taas liittyy lähinnä uskonnollisiin juhlapyhiin, kuten joulun. Vastuu on myös voitu siirtää seurakunnalle tai monikulttuurisuuteen vedoten se on jätetty lähes kokonaan pois. (Kuusisto & Lamminmäki-Vartia 2010, 138.)

Oman maailmankatsomuksen rakentaminen vaatii oppijan oman uskonnon, elämän ja omien ajatusten dialogia muiden uskontojen näkemysten kanssa. Kristillisessä uskontokasvatuksessa Jumalan toiminta nähdään ennen kaikkea Jeesuksen elämässä. Tämän takia Jeesuksen merkitys on erityinen ihmisen ja Jumalan välillä. (Halme 2008, 20.) Uskontokasvatus on yhtä tärkeää kaikkien uskontojen kannattajille. Lasten vanhemmat ratkaisevat kulttuuritaustansa huomioon ottaen millaisia eväitä he antavat lastensa uskonnolliselle ajattelulle ja miten he ravitsevat heidän kasvuaan ja identiteettiään. (Halme 2010, 41.)

Uskonto kuuluu merkittävänä osana kulttuuriin, arvoihin, hyvinvointiin ja elämänlaatuun. Tutkimusten mukaan uskonnolla ja uskonnollisuudella on merkitystä persoonallisuutta sekä mielenterveyttä tukevana tekijänä. Uskontokasvatusta ei voida rajata ainoastaan uskonnollisuuteen tai arvoihin. Vaikka ihminen ei omaksu uskontoa, uskontokasvatus antaa tukea ihmisen kasvuun. Usein uskontokasvatus on omiaan tukemaan lapsen hyvinvointia, sosiaalisia tarpeita ja asenteiden

oppimista. Lapsen hyvinvoinnin kannalta ovat tärkeitä fyysinen, psyykkinen, sosiaalinen, emotionaalinen sekä hengellinen tasapaino. (Ubani 2010, 39–41.) Uskontokasvatus eroaa uskonnollisesta kasvatuksesta siinä, että uskontokasvatus on sitoutumatonta ja sen lähtökohdat eivät ole missään tunnustuksessa tai perinteessä. (Muhonen & Tirri 2008, 64–67.)

2.3 Kristillinen ja eettinen kasvatus

Kristillinen kasvatus nähdään uskonnollisen kasvatuksen muotona, joka voidaan määritellä kristillisen tradition sisällön siirtämisenä seuraavalle sukupolvelle mahdollisimman muuttumattomana. Kristilliselle kasvatukselle on ominaista Jumalan sanan julistus, pelastussanomien levittäminen ja ihmisen kokonaisvaltainen huomioiminen, joka sisältää myös lapsen hengellisen kasvun tukemisen. Tarkoituksena on antaa mahdollisuus olla osallisena kristillisessä elämässä ja saada aikaan kristillistä oppimista. (Muhonen & Tirri 2008, 64–67.) Kirkkojärjestyksen (L1055/1993) mukaan kristillinen kasvatus on vanhempien ja huoltajien tehtävä. Seurakunnan tehtävänä on tukea perheitä tässä kasvatus- ja opetustyössä.

Kristillisen ajattelun mukaan usko ei tule kuitenkaan kasvatuksen myötä, vaan se on paitsi Jumalan lahja, myös Jumalan ja kasvatettavan välinen asia. Laajemman näkökulman määritelmän mukaisesti kristilliseksi kasvatukseksi kutsutaan myös sellaista kasvatusta, jonka pohjalla on ajatus Jumalan luomistyöstä. Tämän näkökulman mukaan kristillisen kasvatuksen toteuttajan ei olisi välttämätöntä sitoutua kristillisyyteen tai pyrkiä tietoisesti kristilliseen kasvatukseen. ”Tällainen tulkinta häivyttää kuitenkin kristillisen kasvatuksen erityisluonteen ja näin ollen kaikki kristillinen kasvatus, joka ei ole anti-kristillistä lukeutuisi kristillisen kasvatuksen piiriin. Kasvatuksen yhdenmukaisuutta Jumalan luomistyön kanssa voidaan pitää välttämättömänä”. (Muhonen & Tirri 2008, 64–67.)

Kristilliseen kasvatukseen kohdistuvia haasteita ovat yhtenäiskulttuurin murtuminen, kuten monikulttuuristuminen ja koulumaailman muuttuminen moniarvoisemmaksi. Haasteita tuo myös ajankäytön muuttuminen, kristillisen lapsi- ja nuorisotyön arvostuksen muutos sekä maallistuminen, joka näkyy myös lainsäädännön raamatullisen arvopohjan muuttumisena. Myös kristillisen kasvatuksen sisällöt,

kiire tai sitoutumattomuus ja seurakunnan toiminnasta putoaminen ikävaiheesta toiseen siirryttäessä ovat haasteiden paikkoja seurakunnissa. (Hakola & Koivunen 2013, 18–23.)

Eettiseen ajatteluun sisältyvät kysymykset arvo- ja normimaailmasta. Sellaisia ovat esimerkiksi periaatteet, joiden mukaan elämme ja mikä elämässämme on arvokasta. Eettinen ajattelu sisältää pohdintoja siitä, mikä merkitys on lähimmäisyydellä, tasa-arvolla ja hyvän tavoittelemisella elämässä tai mitä tarkoittavat ihmiselle vapaus ja oikeudenmukaisuus. Normimaailmalla tarkoitetaan yhteiskunnan säädöksiä, joita on säädetty esimerkiksi laeissa. Eettisessä pohdinnassa on kysymys ihmisen kokemusmaailmasta ja siihen vaikuttavat myös uskonnolliset kysymykset. (Halme 2010, 16.)

Kristillisen etiikan peruspyrkimyksenä on hyvän tekeminen välttämättä kaikkea paha. Jeesuksen opetukset tiivistävä rakkauden kaksoiskäskeytys käskää rakastamaan Jumalaa yli kaiken sekä lähimmäistä kuten itseään. Toinen kristinuskon merkittävä eettinen sääntö on Jeesuksen sanoissa: ”Kaikki minkä tahdotte ihmisten tekevän teille, tehkää te heille” (Matt 7:12). Ihmisen tulisi asettautua lähimmäisen asemaan huomioiden hänen tarpeensa ja edistämällä kaikkea hyvää. Luterilainen kirkko kehottaa seuraamaan omantunnon ääntä sekä käyttämään omaa järkeä eettisten kysymysten pohdinnassa. (Suomen ev. lut. kirkko. Oikeudenmukaisuus ja vastuullisuus.)

Eettisen kasvatuksen tehtävänä on ohjata käyttäytymistä ja kehittää ihmisen kykyä luoda itselleen vahva moraalinen ja eettinen toimintakyky. Vahva moraalinen luo hyvän itsetunnon ja uskalluksen nähdä itsensä osana isompaa kokonaisuutta. Moraaliresurssien kehittyessä kasvaa myös eettinen kuvittelukyky. Eettisellä kuvittelukyvyllä tarkoitetaan omantunnon herkistymistä sekä empatiakyvyn ja arvostelukyvyn kehittymistä. Eettisyys ei ole luonnostaan kehittyvä, vaan siihen tarvitaan kasvatusta ja luonnetta kasvattavia kokemuksia. Vastavuoroisuus toisiin ihmisiin kehittää myötätuntoa sekä auttaa ymmärtämään syy ja seuraus -yhteyksiä. Ekologisesti kestävässä elämäntavassamme eettistä kasvatusta tarvitaan ehkä enemmän kuin koskaan. (Värri 2019, 122–123.) Yksi esimerkki eetti-

sestä kasvatuksesta on globaalikasvatus. Sitä ohjaa YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistukseen pohjaavat arvot: oikeudenmukaisuuden kunnioittaminen, tasa-arvo ja yleiset ihmisoikeudet (Nygård 2016, 13–14; Ihmisoikeusliitto. Ihmisoikeuksien julistus.)

3 MONTA TAPAA OPPIA

3.1 Oppiminen yleisesti

Tiedon, taidon sekä tapojen omaksumista sanotaan oppimiseksi. Oppimisympäristöllä tarkoitetaan sekä ihmisen ja ympäristön vuorovaikutusta, että oppimisen apuna käytettäviä välineitä. Ympäristön tulee tukea oppimista sekä opetuksellista vuorovaikutusta. Psykologi Lev Vygotskin (1896–1934) mukaan ihmisen oppiminen ei ole yksinomaan tiedon oppimista tai mielen toimintaa. Oppiminen kytkeytyy tiiviisti ihmisten sosiaalisiin suhteisiin. Toiminnan tukena käytetyillä ulkoisilla välineillä on myös tärkeä tehtävä oppimisessa. Oppiminen ei myöskään rajoitu ainoastaan tilaan, vaan oppimista tapahtuu kaikkialla. Ihminen oppii erityisesti vuorovaikutuksessa muihin ihmisiin. (Lonka 2015, 73–75.) Useat tutkimukset osoittavat oppimisessa olevan ihmisen biologiaan liittyviä herkkyyskausia. Herkkyyskaudet sijoittuvat usein elämän ensimmäisiin vuosiin, jolloin aivot vielä muovautuvat. Ihmisellä on kuitenkin kyky oppia uutta missä iässä tahansa. (Sajaniemi 2016, 38–39.)

Sajaniemen mukaan toisto on perusedellytys oppimiselle (Sajaniemi 2016, 39). Oppiminen vaatii työtä, päättäväisyyttä sekä aktiivisen oppijan. Siihen ei ole oikotietä, eikä kukaan voi tehdä oppimistyötä toisen puolesta. Varsinkin lapsilla on luontaisesti taipumus ja halu oppia uutta. Lapsille tulisi antaa enemmän vastuuta oppimisestaan. Aikuisen tehtävänä on asettaa oppimiselle viitekehykset, tavoitteet ja odotukset. Jokainen yksilö tulee hyväksyä sellaisena kuin hän on ja jokaiselle tulisi antaa mahdollisuus oppia kykyjensä mukaan. On tärkeää tarjota lapselle niitä aiheita, joihin hänen mielenkiintonsa sillä hetkellä kohdistuu. (Toivola, Peura & Humaloja 2017, 28–29)

Tunteet vaikuttavat oppimiskokemuksen laatuun. Oppijan negatiiviset tunteet voivat olla oppimista lamaannuttavia. Positiiviset tunteet taas edistävät oppimista. Ilo on kokemus, joka halutaan kokea uudestaan. Positiivisten tunteiden kautta myös oppimisen laatu paranee ja looginen ajattelu sekä tietoisuus lisääntyy. (Rantala 2000, 35–37.)

3.2 Oppimisen haasteet ja erilaiset oppijat

On monia syitä, miksi oppinen voi olla vaikeaa. Esimerkiksi opetuksen puute, opetuksen riittämättömyys tai kieliympäristön muutos voivat vaikeuttaa oppimista. Yli puolet oppimiseen liittyvistä vaikeuksista selittyy kuitenkin aivojen toiminnallisella tai rakenteellisella poikkeavuudella, jolloin puhutaan oppimisvaikeudesta. Yleisin syy oppimisvaikeuksiin on perinnöllisyys. Poikkeavuus aivotoiminnassa voi olla myös seurausta ulkoisista tekijöistä, kuten lapsen synnytyksen aikainen hapenpuute tai äidin odotusaikainen alkoholinkäyttö. (Numminen & Sokka, 2009 17–18.)

Oppimisvaikeuksia on erilaisia, ja niiden laajuus ja vaikeusaste vaihtelevat suuresti. Ongelmia voi olla kielellisissä taidoissa eli kielen ymmärtämisessä tai tuottamisessa, visuaalisessa hahmottamisessa, toiminnanohjauksessa, tarkkaavaisuudessa sekä sosiaalisissa taidoissa. Vaikeuksien laajuus voi vaihdella kapealaisista oppimisvaikeuksista kehitysvammaisuuteen. (Numminen & Sokka 2009, 18–20.) Useimmat oppimisvaikeudet ovat pysyviä, mutta niiden vaikutukset ovat erilaisia eri elämänvaiheissa. Erot korostuvat lapsuudessa ja nuoruudessa, jolloin opitaan ja opetellaan paljon uutta nopeassa tahdissa. (Numminen & Sokka 2009, 211.) Toisinaan oppimisvaikeus diagnosoidaan vasta aikuisiällä.

Jopa 10-20 prosentilla väestöstä on oppimisessa ongelmia. On tärkeää, että nämä ihmiset saisivat kaikki mahdolliset apukeinot käyttöönsä. Erilaiset oppimisen tuen välineet ovat tärkeä apu. Oppimisen apuvälineet ovat myös oleellinen osa yhdenvertaisuutta sekä esteettömyyttä. Parhaimmillaan ne antavat mahdollisuuden toimia omien kykyjensä mukaisesti. (Erialaisten oppijoiden liitto. Tukea ja neuvontaa. Tietoa oppimisvaikeuksista.)

3.3 Aistien merkitys oppimisessa

Ihmisen käsitys itsestään ja ympäröivästä maailmasta muodostuu aistitiedon varassa. Saatamme pitää itsestään selvyytenä aistien avulla saamiamme kokemuksia, mutta kaikille maailma ei kuitenkaan näyttäydy samanlaisena. Aistielinten puutteellisuuden vuoksi kaikkia aistimuksia ei synny tai niiden kautta välittynyt tieto voi olla vaikeasti ymmärrettävää ja sitä voi olla vaikea kokea merkitykselliseksi. Ihminen on aistien, tajunnan sekä toiminnan avulla yhteydessä ulkomaailmaan ja kehonsa tuntemuksiin. Kehitysvammaliitto ry:n Papunet-verkkopalvelussa määritellään ihmisen kahdeksan aistin jakaantuvan kolmeen ryhmään. Lähiaisteja ovat tunto- ja makuaisti, kaukoaisteja taas näkö-, kuulo- ja hajuaisti ja kehoasteja ovat tasapaino-, asento- ja liikeaisti. (Papunet. Aistit vuorovaikutuksessa)

Valmiudet aistimusten havaitsemiseen kehittyvät jo ennen syntymää. Aistien tehtävänä on tuottaa kehoon tuntemuksia ja signaaleja, joiden avulla ihminen havainnoi, oppii ja kokee ympäristöään sekä itseään. Kokemukset syntyvät aistien välityksellä. Aistien toimivuuden puute tai keskushermoston toimintaan vaikuttavat häiriöt muuttavat ihmisen kokemusta ympäröivästä maailmasta. Eri aistit tukevat toisten aistien välittämää tietoa. Vaikka jossakin aistissa olisi puutteita, voi viestin saada perille toimivien aistien avulla. Aistitiedon hahmottamisessa tukevia tekijöitä ovat mm. rauhallisen ympäristön lisäksi miellyttävä ilmapiiri ja vuorovaikutusta tukeva eri aistien aktivointi sekä kontaktin ylläpitäminen. Tärkeää on tiedostaa minkä aistin kautta saa parhaan yhteyden vuorovaikutustilanteessa ja hyödyntää kunkin ihmisen aistikanavaa. Tärkeintä ei ole mitä aistikanavaa vuorovaikutustilanteessa käyttää vaan se, että kontakti syntyy. (Papunet. Aistit vuorovaikutuksessa.)

Aivot tarvitsevat jatkuvasti aistitietoa selviytyäkseen erilaisista tilanteista. Aisteja käytettäessä ihminen harjaantuu. Aistit auttavat saavuttamaan jonkin päämäärän. Silloin, kun ihmisellä ei ole ylimääräistä stressiä ja aivot toimivat hyvin, tietyn aistikanavan käyttö ei häiritse muita aisteja. Vaillinaisesti kehittynyt aisti vaikeuttaa kokonaisuuden hahmottamista, jolloin aivot tekevät lisätyötä selvitäkseen ti-

lanteesta. Ylimääräisestä työstä voi aiheutua ongelmia esim. keskittymisvaikeuksia, muistin heikkenemistä tai ylivilkkautta. Aisteilla on keskenään vahva vuorovaikutus ja sidonnaisuus. Niillä ihmisillä, joilla varhaiskehitys on ollut normaalia, aivojen valppaustaso on matala. Niillä, joiden jokin aisti ei toimi jostain syystä tarkoituksenmukaisella vireysasteella, vaan on joko alisuoriutuva tai yliaktiivinen, häiritsee se myös muiden aistien toimintaa. Monessa vammaisryhmässä havaitaan ongelmia aistitoimintojen eli sensorisen integraation alueella. Keskushermosto käsittelee ympäristöstä saapuvia aistimuksia joko yli- tai aliherkästi. Ali-reagoivalla ihmisellä saattaa olla vaikeuksia ylläpitää tarkkaavaisuutta tai toimintavirettä. Autismikirjoon kuuluvalla ihmisellä saattaa olla heikko tuntoaisti, mutta herkkä kuulo. CP-vammaisilla aistit voivat olla herkistyneet. Aistikokemuksien tarjoaminen yksilöllisesti riippuen ongelman laadusta on tärkeää. (Laurinsalo 2015, 208–209.)

4 DIAKONIAKASVATUS OSANA KIRKON PERUSTEHTÄVÄÄ

4.1 Mitä diakonia on?

Diakonia on yksi Suomen evankelisluterilaisen kirkon perustehtävistä. Varhaisena lähtökohtana diakoniatyöhön on Raamatusta löytyvä Luukkaan evankeliumin vertaus laupiaasta samarialaisesta. Ajattelu näkyy edelleen erityisesti kirkkojärjestyksen neljännen luvun kolmannessa pykälässä. (Helin, Hiilamo & Jokela 2010, 13). ”Seurakunnan ja sen jäsenten tulee harjoittaa diakoniaa, jonka tarkoituksena on kristilliseen rakkauteen perustuva avun antaminen erityisesti niille, joiden hätä on suurin ja joita ei muulla tavoin auteta.” (A 1055/1993).

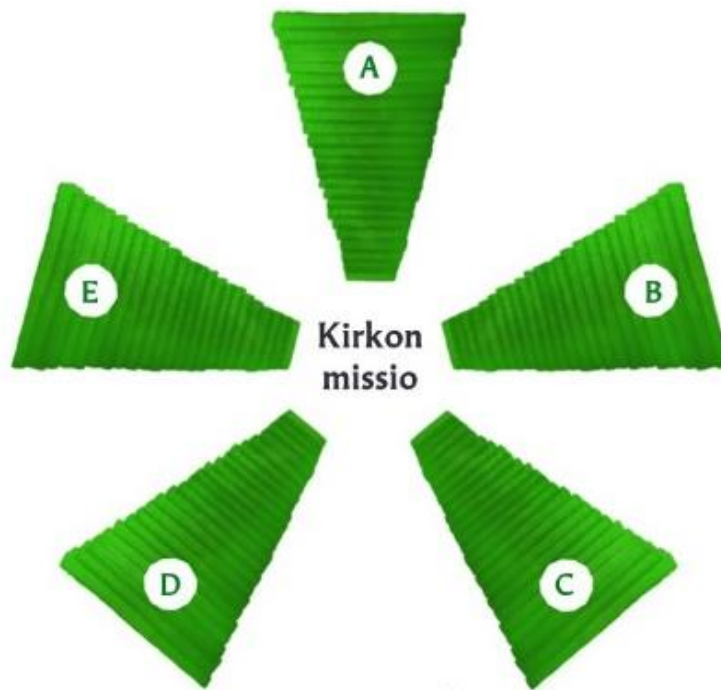
Kirkkolaki määrittelee kirkon tehtäviksi jumalanpalvelusten pitämisen sekä kasteen, ehtoollisen ja muiden kirkollisten toimitusten toimittamisen. Lisäksi tehtäviin kuuluvat kristillinen kasvatus ja opetus, diakonia ja sielunhoito sekä lähetystyö ja muut kristilliseen sanomaan perustuvat julistus ja palvelutehtävät. (L 1054/1993.) Diakoniatyön johtosäännössä toimintaa määrätään tarkemmin aina seurakunta-kohtaisesti, kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston hyväksymällä tavalla. Diakonian tulisi kuitenkin myös läpäistä koko kirkko, työalaan katsomatta. (L 1055/1993.)

Diakonia voidaan määritellä jakaantuvan useisiin perustehtäviin. Nämä ovat karitatiivinen eli lähimmäisen hätää lievittävä, pastoraalinen eli sielunhoidollinen, sosiaalinen eli yhteiskunnallisia syitä poistava, missionaarinen eli evankeliumia julistava, katekeettinen eli pedagoginen ja liturginen sekä ekologinen diakonia. (Suomen ev.lut. kirkko. Plus. Seurakuntaelämä. Diakonia; Veikkola 2002, 115–117).

Diakoniatyössä on samoja elementtejä kuin yhteiskunnallisessa sosiaali- ja terveystyössä. Varsinkin aineellisen avun tarjoaminen taas muistuttaa kolmannen sektorin toimijoille ominaista avustustoimintaa. Diakonia pohjaa kuitenkin kristil-

lisiin arvoihin ja ihmiskäsitykseen, jonka vuoksi se eroaa muusta avustustoiminnasta. Suomen evankelisluterilaisessa kirkossa diakoniatyöllä tarkoitetaan ihmisen kokonaisvaltaista auttamista ja siinä voi olla monia ulottuvuuksia: ihmisen hengelliset, henkiset, aineelliset ja sosiaaliset tarpeet. Tarjottava apu voi olla myös terveydellisen toimintakyvyn tukemista, unohtamatta yhteiskunnallista vaikuttamista ja diakoniakasvatusta. (Suomen ev.lut. kirkko. Plus. Seurakuntaelämä. Diakonia.)

Kirkkojärjestyksessä määritellään, että jokaisessa seurakunnassa tulee olla diakonin virka (L 1055/1993). Viran hoitoon on määritely ammattilaisen toiminnan kriteerit. Kirkkohallituksen täysistunto on hyväksynyt uudistetut kirkon ammattien yhteisen ydinosaamiskuvauksen sekä diakonianhaltijan ydinosaamiskuvauksen 21.4.2020. (Suomen ev.lut kirkko. Plus. Koulutus ja työelämä. Kirkon ammatit. Kirkon työntekijän ydinosaaminen; Suomen ev. lut. kirkko. Diakonian viranhaltijan ydinosaamiskuvaus). Ydinosaaminen koostuu työssä sovellettavista, hyödynnettävistä sekä kehitettävistä kyvyistä, taidoista ja tiedoista. Tehtäväkohtainen ydinosaaminen muodostuu kirkon ammattien yhteisestä sekä alan omasta erityisosaamisesta. Diakonian viranhaltijan ydinosaaminen muodostuu viidestä osaluueesta (kuvio 1.).

- A) Diakonian tehtäväosaaminen
- B) Vuorovaikutusosaaminen
- C) Teologinen ja arvo-osaaminen
- D) Toimintaympäristö- ja yhteisöosaaminen
- E) Työelämä- ja kehittämisosaaminen

KUVIO 1. Diakonian viranhaltijan ydinosaaminen (Suomen ev. lut kirkko. Diakonian viranhaltijan ydinosaamiskuvaus).

Diakonia ja diakoniatyö voidaan ajatella myös muiden kuin kirkon työntekijöiden tehtäväksi. Se on kaikkien seurakuntalaisten lähimmäisenvastuun hyväksi tekemää työtä. (Gothoni & Jantunen 2010.) Seurakunnissa onkin paljon vapaaehtoisia, jotka toimivat erilaisissa tehtävissä, esimerkiksi ulkoilu- tai asiointiapuna, ryhmänohjaajina tai vaikka päivystäjänä palvelevassa puhelimesta.

4.2 Diakoniakasvatuksen määrittely ja sisältö

Kasvatus on yksi kirkon neljästä virallisesta perustehtävästä. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kasvatuksen linjaus vuodelta 2015 määrittelee sen olevan kaikissa elämänvaiheissa tapahtuvaa kokonaisvaltaisen kasvun mahdollistamista ja tukemista. Sen tarkoituksena on seurakunnan kasvu Jumalan tuntemiseen ja kristityn vastuun kantamiseen lähellä ja kaukana. (Meidän kirkko - kasvamme yhdessä.)

Diakoniakasvatus on terminä monimerkityksellinen, mutta diakonian ydinsisällöt ovat myös diakoniakasvatuksen ytimenä. Se sisältää lähimmäisenrakkauden ja kestävien arvojen omaksumisen ja toteuttamisen, sekä niiden siirtämisen seuraaville sukupolville. Se on hitaasti tapahtuvaa asennekasvatusta, jota voi parhaiten oppia itse kokemalla lähimmäisenrakkautta omassa elämässään. Siinä kutsutaan osallisuuteen ja annetaan tietoa ja se sisältää oivalluksen siitä, että usko Jumalaan ohjaa meitä lähimmäisenrakkauden vuoksi tekoihin.

Katekeettinen eli diakoninen kasvatuksellinen tehtävä on aina ollut jossain määrin osana diakonian toteuttamista. Ennen koululaitoksen kehittymistä ja siirtymistä yhteiskunnan järjestämäksi, orvot ja huonompiosaisten perheiden lapset saivat muun diakonisen avun lisäksi tukea kouluttautumiseen, millä ehkäistiin mahdollinen rikollinen tulevaisuus tai prostituoiduksi joutuminen (Veikkola 2002, 117).

Päivähoitopaikkojen ja lastensuojelulaitosten ylläpitäminen on yhä osa diakonista tehtävää. Nykyään Suomessa toimii useampia kristillisellä arvopohjalla toimivia kouluja ja päiväkoteja. Kristillisten koulujen ja päiväkotien liitto ry:n sivuilla löytyy tieto 17 koulusta ja 28 päiväkodista ympäri Suomen (Kristillisten koulujen ja päiväkotien liitto. Koulut; Kristillisten koulujen ja päiväkotien liitto. Päiväkodit). Myös kristillisiä lasten- ja nuorisokoteja on useampia. Useimmat toimivat kuitenkin yhdistysten tai säätiöiden ylläpitäminä, ilman varsinaisia sidoksia evankelis-luterilaiseen seurakuntaan. Poikkeuksia kuitenkin on esimerkkinä Helsingin seurakuntayhtymän omistama Lehtisaaren nuorisokoti (Kirkko Helsingissä. Lehtisaaren nuorisokoti).

Pääsääntöisesti diakoniakasvatus toteutuu kuitenkin seurakunnissa. Pyhäkoulut, päiväkerhot ja kouluvierailut tavoittavat lapsia ja nuorille se on osana rippikoulun opetusohjelmaa. Sitä voidaan toteuttaa myös erilaisissa kerhoissa, leireillä ja retkillä aikuis- ja erityisryhmille sekä luottamushenkilöille. (Veikkola 2002, 117; Heilin, Hiilamo & Jokela 2010, 52.) Diakoniakasvatus pitäisikin olla suunnattu kaikenikäisille seurakuntalaisille (Rättyä, 2009, 114). Kirkon työntekijöiden ja vapaaehtoisten tulee myös saada koulutusta, osatakseen toteuttaa ja edistää solidarisuuden ja lähimmäisenrakkauden arvoja yhteiskunnassa käytävässä arvokeskustelussa (Veikkola 2002, 125). Yksi diakoniakasvatuksen tehtävistä onkin pyrkimys yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen (Nygård 2016, 45).

Rättyän (2009, 161) mukaan diakoniatyöntekijät ovat sitä mieltä, että diakoniakasvatus ja sen mahdollisuus arvokeskustelun ohjaajana tulisi huomioida paremmin. He tarvitsisivat myös enemmän valmiuksia ja rohkeutta yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistumiseen. Nygård (2016) puolestaan etsi tutkimuksessaan vastauksia mm. siihen, miten diakoniatyöntekijät itse määrittelevät ja kokevat diakoniakasvatuksen, ja miten ja millaista kasvatus-, opetus- ja ohjaustyötä he tekevät. Tutkimuksen perusteella diakoniatyöntekijät käyttivät mieluummin esimerkiksi käsitteitä ohjaus, tiedottaminen ja tukeminen, eivätkä sanaa kasvatus. Käytettyjä käsitteitä yhdisti kuitenkin ajatus vuorovaikutteisuudesta ja vastavuoroisesta kasvun mahdollistamisesta. Liekö vastaajien termien valintaan vaikuttanut vähän ennen kyselyä julkaistu kirkon kasvatuksen linjaus ja sen samankaltainen sanoitus? Diakoniakasvatus kuitenkin tunnistettiin osana työtä, vaikka sen osa-alueiden määritelmät ja toteutus vaihtelivat.

4.3 Kirkon ympäristökasvatus

Alkusysäyksen ympäristötietoisuuteen kirkossamme toi Kirkkojen maailmanneuvoston kokous 1983. Kokous käsitteli ympäristöteemaa rauhan, tasa-arvon ja luonnonvarojen riittävyyden ja jakaantumisen kannalta. Aluksi aihe lisättiin nuorten seurakuntalaisten opetukseen, varsinkin rippikouluihin. Kirkon sisällä toimi kuitenkin muitakin asiaan aktivoituneita, vaikka kirkon johto ei osoittanut tukeaan

asialle. Vähitellen kuitenkin kovan työn ja muiden alalla toimivien kanssa verkostoitumisen myötä ympäristötietoisuus eteni. Huomioitiin miten ympäristöasiat ovat esillä Raamatun luomiskertomuksessa, jossa Jumala kehotti ihmistä viljelemään ja varjelemaan maata. (Erkko & Santalainen 2020, 138–139.)

Sanalla ympäristö viitataan usein ihmistä ympäröivään luontoon, mutta ihmistä on lähes mahdotonta erottaa ympäristöstään. Ihminen on luonnon kanssa monin tavoin sidoksissa; ihminen on osa luontoa. Ihmiset aiheuttavat luonnolle paljon ongelmia ja siksi he tarvitsevat myös ympäristökasvatusta. Ympäristökasvatus on oppia siitä, miten tulisi elää ja toimia. Luonnon ja ihmisen yhteenkuuluvuuden ymmärtäminen ovat opin lähtökohtana. Olennaista luonnosta huolehtimisessa on omakohtaisen halun syntyminen ja ylläpitäminen. Jotkut voivat ajatella, ettei kristinuskolla ole luonnonsuojelun kanssa mitään tekemistä, mutta päinvastoin se voi toimia voimanlähteenä. Usko ja uskonto liittyvät koko elämään ja luonto eli luomakunta on olennainen osa elämää. Tällöin myös luonto on oleellisen osa uskoa. (Pihkala 2010, 7.)

Ympäristökasvatuksen päämääränä on kasvattaa vastuunsa kantavia ihmisiä. Kohderyhmänä ovat kaikenikäiset, sillä ympäristökasvatuksen tehtävänä on tukea elinikäistä oppimisprosessia siten, että toimintatavat muuttuvat kestävä kehityksen mukaisiksi. Tähän tarvitaan tiedon ja taitojen lisäämisen lisäksi myös asennekasvatusta ja yhteiskunnan panosta mahdollisuuksien tarjoamiseen. Ympäristökasvatuksen painopiste on ekologisessa kestävydessä ja sillä pyritään ympäristövastuullisuuteen. Tällä tarkoitetaan yksilön tai yhteisön pyrkimystä toimia ympäristö huomioiden. Ympäristövastuullisuuden perustana on herkkyyys ympäristöä kohtaan eli kykyä havainnoida ja tuntea empatiaa ympäristöä kohtaan. (Aarnio-Linnavuori 2010, 10–12.)

Ympäristökasvatuksesta puhuttaessa on tärkeää huomata, ettei kyse ole vain ekologiasta ja luonnosta sellaisenaan. Yksilön ja yhteisöjen arvopohja ja siihen liittyvät kysymykset ovat myös merkittävässä osassa. Kirkon toiminnan odotetaan olevan eettistä. Ympäristö- ja diakoniakasvatuksen yhdistäminen onkin osin luon-

tevaa, koska kirkon alan ammattilaisten vahvuus on juuri arvokasvatukseen liittyvissä kysymyksissä. Esimerkiksi rippikoulun tavoittaessa yhdeksän kymmenestä ikäluokkansa nuoresta, on siellä ainutlaatuinen mahdollisuus pohtia arvovalintakysymyksiä Raamatun valossa. (Aarnio-Linnavuori 2010, 20, 37.) Tämä onkin juuri Suomen evankelisluterilaisen kirkon vahvuus verrattuna moneen muuhun toimijaan. Vaikka kirkon jäsenmäärä on laskusuuntainen, se on kuitenkin pystynyt säilyttämään vahvan asemansa verrattuna moneen läntiseen kirkkokuntaan. Viiden miljoonan asukkaan maassa 3,8 miljoonaa kirkon jäsentä muodostavat laajan verkoston, jolla on edellytyksiä vaikuttaa. (Erkko & Santalainen 2020, 136–137.)

Suomen evankelisluterilainen kirkko pyrkii nykyään yhä näkyvämmiin olemaan arvovaikeuttajana ympäristökysymyksissä, niin kotimaassa kuin maailmanlaajuisesti osana ekumeenisista kirkkojen yhteisöä. Helmikuussa 2019 hyväksyttiin Hiilineutraali kirkko 2030, kirkon energia- ja ilmastostrategia. Siinä kirkko sitoutuu seurakuntien omien päästöjen vähentämisen lisäksi tukemaan ihmisiä elämäntapojensa muuttamisessa ympäristön kannalta kestäviksi. Kirkon oma ympäristöjärjestelmä, Kirkon ympäristödiplomi, on ollut osana kestävä kehityksen suunnitelmaa vuodesta 2001. Siitä on valmistumassa uudistettu neljäs laitos syksyllä 2020. (Suomen ev.lut. kirkko. Yhteiskunta ja kirkko. Kestävä kehitys; Suomen ev.lut. kirkko. Yhteiskunta ja kirkko. Kestävä kehitys. Ympäristödiplomi.)

Valmisteilla on myös Suomen evankelisluterilaisen kirkon strategia vuoteen 2026. Yksi sen kuudesta keskeisestä strategisesta valinnasta on nimeltään Ovet auki tulevaisuuteen. Siinä kiinnitetään huomiota maapallomme ekologisen kantokyvyn rajallisuuteen ja sen huomioimiseen lähellä ja kaukana. Luomakunnan kunnioittaminen sekä kohtuullisuus ja vastuullisuus elämäntapojen valinnassa on osana kirkon perussanomaa. (Suomen ev.lut. kirkko. Plus. Hallinto ja talous. Strategiat. Kirkon strategia 2026. Luonnos kommentoitavaksi.)

5 TOIMINNALLINEN OPINNÄYTETYÖ

5.1 Produkti yhdessä työelämätahon kanssa

Opinnäytetyömme sisältää yhdessä työelämätahon kanssa tehdyn toiminnallisen produktin sekä kirjallisen raportin. Toiminnallinen opinnäytetyö on vaihtoehtona tutkimukselliselle opinnäytetyölle. Produktityyppisen opinnäytetyön tekemiseen tarvitaan aina yhteistyökumppani eli tuotteen tilaaja. Tilaaja ja tilattu tuote määrittelevät osaltaan myös prosessin kulkua. On sovittava tuotekehitysprosessin kulkuun liittyvistä asioista, kuten aikataulutuksesta, mitä tehdään ja kenelle, mikä on työnjako ja kuka on vastuussa mistäkin osa-alueesta. Myös esimerkiksi työn suunnittelusta ja valmistamisesta koituvista kuluista on sovittava. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 9). Lopullisena tuotoksena toiminnallisessa opinnäytetyössä on aina konkreettinen tuote. Raportissa on oleellista näkyä myös tuotoksen valmistamiseen käytettyjä keinoja. Toiminnallisessa opinnäytetyössä on kaksi kirjoittamisen prosessia, jos myös produkti sisältää tekstiä. Ensimmäinen on produktissa oleva teksti ja toinen raportissa oleva suunnittelu- ja valmistusprosessista kertova osuus. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 51,129.)

Yhteistyökumppanimme Porin Teljän seurakunta on yksi kuudesta Porin evankelisluterilaisen seurakuntayhtymän paikallisseurakunnasta. Porin Teljän seurakunnassa työskentelee kirkkoherran lisäksi kuusi pappia, neljä diakoniatyöntekijää, kolme kanttoria, kaksi nuorisotyönohjaajaa ja viisi lastenohjaajaa. (Kirkko Porissa. Porin Teljän seurakunta.) Vuonna 2018 jäseniä seurakunnassa oli 17 277, koko Porin evankelisluterilaisessa seurakunnassa jäseniä oli 61 696 (Suomen ev.lut. kirkko. Kirkontilastot).

Teljän seurakunnassa on aktiivista pyhäkoulutoimintaa. Pyhäkoulut on tarkoitettu yli kolmevuotiaille lapsille ja ne pidetään samaan aikaan seurakunnan jumalanpalveluksen kanssa. Pyhäkoulu on enintään tunnin mittainen ja sen ohjelmassa keskeistä ovat lapsille sovelletut raamatunkertomukset, hiljentyminen sekä elämän perusasioiden oppiminen. (Kirkko Porissa. Porin Teljän seurakunta. Varhaisnuoret. Pyhäkoulu)

Suunnittelimme ja valmistimme materiaalia kristillisen ja eettisen opetuksen hetkiin. Materiaali koostuu Taivaan Isän taskussa -mekosta ja siihen liittyvästä kirjallisesta materiaalista. Työmme oli projekti, sillä on selkeä alkamis- ja päättymisajankohta, eli elinkaari. Projektilla on myös aina tavoite ja tavoitteisiin pääseminen vaatii ryhmätyötä. Ryhmän jäsenet voivat edustaa eri organisaatioita. Tässä opinnäytetyössä yhteistyö oli opiskelijoiden ja seurakunnan välistä. Projekti muovautui elinkaarensa aikana lopulliseen lopputulokseensa (Ruuska 2012, 19, 21).

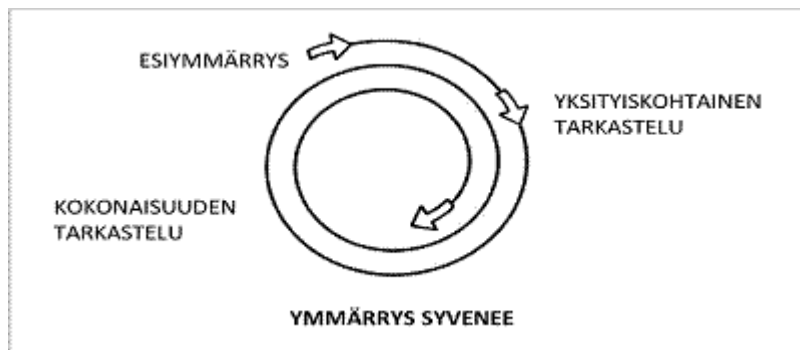
Opinnäytetyön tarkoituksena oli suunnitella ja kehittää uudenlaista materiaalia sekä työväline seurakunnan käyttöön. Materiaali on suunniteltu palvelemaan erilaisia asiakasryhmiä monenlaisissa tilanteissa. Yhteistyöseurakunnassamme Taivaan Isän taskussa -mekko tulee olemaan erityisesti pyhäkoulun käytössä.

Tavoitteena oli tuoda esille kristillisen ja eettisen kasvatuksen ja osallisuuden merkitys. Diakonia on yksi seurakunnan toiminnan lähtökohdista, ja mekkoon valittujen kertomusten avulla pyrimme vahvistamaan esimerkiksi diakonian näkyvyyttä entisestään. Nostimme esille myös ympäristöön liittyviä teemoja valittujen kertomusten kautta. Materiaalien valinnassa otimme huomioon niiden ympäristöystävällisen valmistamisen.

5.2 Palautelomake

Opinnäytetyön tuotoksen arvioinnissa olemme käyttäneet laadullisen tutkimuksen menetelmiä. Laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus on saanut vaikutteita useista tutkimustraditioista ja ajattelusuunnista. Siksi sitä onkin monen tyyppistä. Tutkimuksen tavoitteena voi olla esimerkiksi jonkun ilmiön kuvaaminen tai tulkitseminen, uuden tiedon hankinta tai ymmärryksen syventäminen tai vaikka pyrkimys mielekkääseen teorian tulkintaan. Laadullisessa tutkimuksessa tutkimusasetelma on joustava ja avoin, mikä tarkoittaa, että prosessin vaiheet ovat kietoutuneen toisiinsa. Puhutaan hermeneuttisesta kehästä (kuvio 2.) Alussa tutkijalla on jonkinlainen ymmärrys asiasta, ja tutkimuksen ja aiheen tarkastelun ede-

tessä ymmärrys asiasta syvenee. Näin esimerkiksi kesken prosessin voidaan palata takaisin tarkentamaan alkuperäisiä tavoitteita ja kysymyksenasetteluja. (Puusa & Juuti 2020, 73, 77, 80; Laine 2015, 38).

Kuvio 2. Hermeneuttinen kehä

Mekon valmistuttua diakoniatyöntekijät koekäyttivät mekkoa erilaisissa seurakunnassa kokoontuvissa ryhmissä. Pyysimme ryhmien ohjaajilta palautetta mekon ulkonäöstä, sisällöstä ja käytettävyydestä. Laadullisen tutkimuksen kannalta oleellista on valita relevantti kohderyhmä, kuten meillä seurakunnan työntekijät, joiden käyttöön materiaali on suunniteltu. Myöskään kohderyhmän koko ei ole ratkaiseva, vaan tieteellisyyden kriteerinä on laatu (Puusa & Juuti 2020, 85). Kevään 2020 koronapandemia kokoontumisrajoituksineen supisti koekäyttäjärhymäämme huomattavasti. Tutkimuksen laadullisuuteen ja etiikkaan palaamme pohdinnassa.

Laadullista tutkimusta varten voidaan kerätä materiaalia monin eri tavoin. Olenaisinta menetelmissä on kyky tuoda esiin tutkittavien oma näkökulma mahdollisimman hyvin. Tyypillisiä menetelmiä ovat erilaiset haastattelut, kyselyt ja havainnointi. Myös valmiita aineistoja voidaan käyttää. (Puusa & Juuti 2020, 85; Tuomi & Sarajärvi 2018, 83.) Käytimme tässä työssä perinteistä paperista kyselylomaketta (liite 4.), joka jaettiin vastattavaksi tuotteen mukana. Kysely on helppo ja tehokas tapa kerätä haluamaansa tietoa tutkittavasta aiheesta. Se on aineistonhankintamenetelmä, jossa esitetään samat kysymykset tietyin kriteerein valitulle

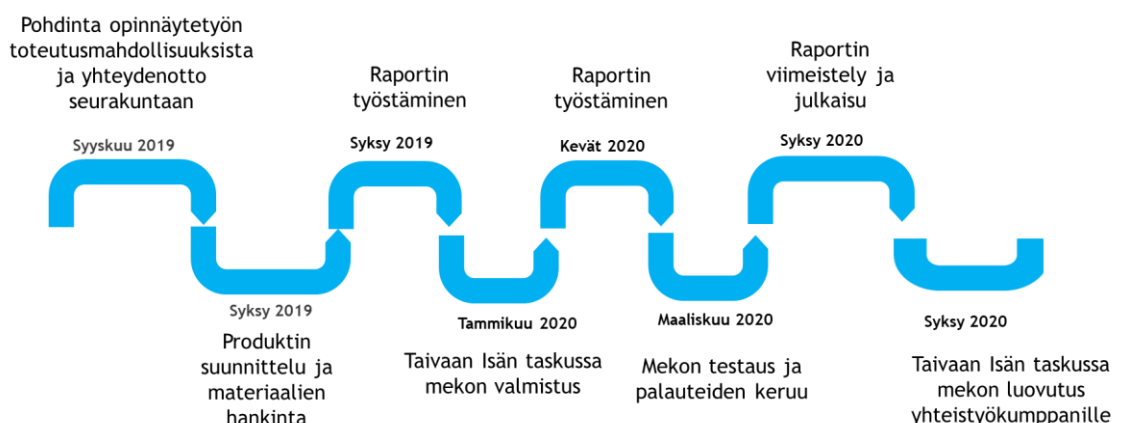
joukolle. Kysymysten sisältöön kannattaa kuitenkin paneutua hyvin jo suunnitteluvaiheessa, koska varsinkin kyselylomaketta käytettäessä, tutkija ei voi esittää tarkentavia kysymyksiä (Valli 2015, 239). Jos kysely on liian pitkä ei vastaaja välttämättä jaksaa vastata tarpeeksi laajasti kysymyksiin. Kysymysten muotoiluun tulee myös kiinnittää huomiota. Niiden tulisi olla yksiselitteisiä, ettei niissä ole tulkinnanvaraisia eroavaisuuksia. Tulosten tulkitseminen on hankalaa, jos kysymys on voitu tulkita eri tavoin. Kysymysten tulisi olla myös harkittuja, eikä kyselyn tulisi sisältää turhia kysymyksiä. Kysely voi sisältää myös erilaisia kysymystyyppejä. Meidän työssämme avoimet kysymykset olivat perusteltuja, koska toivoimme saavamme avointen kysymysten kautta enemmän tietoa käyttäjille tärkeistä seikoista ja mielipiteistä sekä kehitysehdotuksia. Analysoimme palautteen tulokset sisällönanalyysin menetelmällä, koska se soveltuu tämän tyyppisen aineiston käsittelyyn (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 98).

6 OPINNÄYTETYÖPROSESSI

6.1 Prosessin vaiheet

Opinnäytetyömme eteni vaiheittain. Alla olevan kaavion (Kaavio 1) avulla on havainnollistettu työn etenemistä. Syksyllä 2019 yksi opinnäyteryhmästämme oli yhteydessä Porin Teljän seurakuntaan tiedustellen halukkuutta yhteistyöhön opinnäytetyön teossa. Seurakunnalta tuli idea uudenlaisen materiaalin valmistamiseen, erityisesti heidän pyhäkoulunsa käyttöön. Samoihin aikoihin päätimme, että teemme opinnäytetyömme kolmen opiskelijan ryhmässä ja näin aloitimme yhdessä produktin suunnittelun. Samalla kun suunnittelimme ja hankimme materiaalia produktiamme varten, aloimme työstää raporttia.

Alkuvuodesta 2020 produktimme valmistui ja mekko sai nimen Taivaan Isän taskussa. Kevättalven aikana mekkoa testattiin ja käyttäjiltä kerätiin palautetta. Samalla työstimme myös työmme kirjallista osuutta. Syksyllä 2020 viimeistelimme raportin, esitimme työmme ja luovutimme mekon lisämateriaaleineen yhteistyökumppanimme käyttöön.

KAAVIO 1. Opinnäytetyön prosessin vaiheet

Työmme eteni lähes suunnitelmien mukaan. Tarkoituksenamme oli hyödyntää harjoitteluseurakuntiamme mekon testaukseen ja palautteiden pyytämiseen, mutta seurakuntien kokoavan toiminnan jäädessä tauolle covid-19-pandemian vuoksi, ei suunnitelmamme aivan toteutunut. Onneksemme kuitenkin ehdimme testauttaa mekkoa Seinäjoen seurakunnassa ja näin ollen saimme tarvittavan palautteen kerättyä. Pandemia sulki myös kirjastot, joten se hankaloitti työmme teoriaosuuden tekemistä.

6.2 Ideasta tuotteeksi

Idean mekkoon saimme Porin evankelisluterilaiseen seurakuntayhtymään kuuluvan Teljän seurakunnan pyhäkoulutyöstä vastanneelta työntekijältä. Hän oli vuosia sitten lukenut jonkin lehtiartikkelin, jossa oli kerrottu ruotsalaisesta pyhäkoulusta ja siinä oli esitelty tämän tyylistä mekkoa. Lähetimme helmi-maaliskuussa 2020 sähköpostitiedustelun Norberg-Karbenningin seurakuntaan sekä kyselyitä seurakuntien nettisivujen kautta Limnhamnin, Bromman ja Malmön seurakuntiin Ruotsiin, kysyäksemme onko heillä lisätietoa kyseisestä lehtiartikkelista tai tämän tyylisestä mekosta. Kyselyt eivät tuottaneet toivottua tulosta, vaan asia oli kaikille vastaajille tuntematon. Nordberg-Karbenningin seurakunnan diakonissa kertoi heillä olevan käytössä vastaavanlaisia kankaasta tehtyjä seinälokerikkoja, joissa on raamatunkertomuksia. Seinälokerikot oli tehty käyttäen erilaisia kankaankoristelutapoja kuten applikointia ja kirjailua. (Sanna Lindholm, henkilökohtainen tiedonanto 16.3.2020.)

Suunnittelun alkuvaiheessa teimme SWOT- analyysin kartoittaaksemme työn onnistumisen mahdollisuuksia. Nelikenttäanalyysi eli SWOT on analysointimenetelmä, jolla voidaan selvittää vahvuuksia, heikkouksia, mahdollisuuksia ja uhkia (PK-RH. Riskien hallinta). Pidimme alusta asti aiheitamme kiinnostavana ja tärkeänä, osittain koska idea mekkoon tuli seurakunnasta. Koimme vahvuutenamme ryhmämme kädentaidot sekä päätöksemme käyttää materiaaleina mahdollisimman ekologisia vaihtoehtoja. Työtä suunniteltaessa mietimme kuitenkin mahdollisuutta, että suunnittelemamme työ ei kiinnostakaan ohjaajia ja osallistujia. Produktin riskinä on myös, että toimeksiantajan odotukset eivät toteudu tai kertomusmekko ei lisääkään kohderyhmän mielenkiintoa Raamatun kertomuksia

kohtaan. Muistetaanko mekkoa käyttää silloin kun kirkkokuuteen sopiva kertomus olisi ajankohtainen? Vaikeutenamme oli myös, miten saamme kolmen eri puolilla Suomea asuvan aikataulut sovitettua niin, että aikaa opinnäytetyön tekemiselle löytyy. Koimme kuitenkin hienona mahdollisuutena saada tehdä uuden välineen, jolla välittää evankeliumin ilosanomaa. Uhkia, joita ajattelimme tulevalla työllä olevan, olivat liian tiukat aikataulut sekä mekon ekologisten materiaalien löytäminen.

Ensimmäisellä tapaamisella yhteistyökumppanimme kanssa sovimme pääpiirteet produktista. Toiveena oli mekkomallinen vaate, jossa olisi taskuja ja jokaisessa taskussa olisi jokin kertomus Raamatusta. Taskuihin toivottiin myös joko kertomukseen johdettava kuva tai esine. Seurakunnan yhteyshenkilö antoi meille vielä muutamia haluamia kertomuksia, muuten saimme toteutukseen vapaat kädet. Tuote tilattiin pyhäkoulun käyttöön, mutta tulevina diakoneina halusimme kuitenkin suunnitella tuotteen, mitä voi hyödyntää mahdollisimman laajasti muidenkin ryhmien kanssa.

Olemme käyttäneet kertomusten ideoinnissa lapsille suunnattuja raamatunkertomuskirjoja sekä satupalvelusivustoa. Joitain kertomuksia olemme lyhentäneet ja muokanneet selkeämmiksi ja osaa on käytetty alkuperäisessä muodossa. Olemme liittäneet kertomuksiin myös muutamia teemaan sopivia lauluja täydentämään käyttökokonaisuutta. Lauluehdotukset ovat Lasten virsi -kirjasta sekä Suomen evankelisluterilaisen kirkon virsikirjasta.

Tilaaajan toivomien kertomusten lisäksi halusimme tuoda työssämme esille diakoniakasvatusta sekä ympäristökasvatusta. Valikoimme mekkoon kertomuksia, joilla pystymme nostamaan näitä teemoja. Erityisesti kertomus laupiaasta samarialaisesta on valittu tuomaan diakonisuutta esille. Siinä kerrotaan miten kristilliseen rakkauteen perustuen tulisi antaa apua erityisesti niille, joiden hätä on suurin ja joita ei muulla tavoin auteta. Ympäristökasvatuksen teemaa taas halusimme tuoda esille valitsemalla mukaan luomiskertomuksen. Sen sanomana korostuu, miten kaunis maailma on luotu meille ja kuinka meidän kaikkien tulisi huolehtia siitä.

Mekko sekä taskut on valmistettu valkaisuherättävistä kierrätyspuuvillasta. Meille oli tärkeää, että mekossa on käytetty mahdollisimman vähän uutta puuvillaa ja kangas on vastuullisesti tuotettua. Kierrätysmateriaalien mahdollisimman laaja käyttö on meille arvovalinta tässä opinnäytetyössämme.

Mekko on malliltaan alba eli papin jumalanpalveluksessa käyttämää valkoista asua muistuttava. Suunnittelussa pyrimme huomioimaan sen soveltuvuuden eri sukupuolten käyttöön. Tilaajan toiveiden mukaisesti vaate on edestä avoin pukeamisen helpottamiseksi ja pituudeltaan pohjepituinen. Hihat ovat kyynärmitaiset, jotta mekko sopii erikokoisille ihmisille. Kaavoituksessa käytimme apuna vanhoja vaatteita ja sovitimme mekkoa useasti ompeluvaiheessa. Mekko suljetaan edestä helppokäyttöisellä tarranauhalla. Liitteissä on kuvia mekon valmistusvaiheista ja valmiista mekosta (Liite 1 ja Liite 2).

Mekossa on kymmenen kappaletta 15x15 cm kokoisia taskuja. Jokaisen taskun suussa on tarranauhakiinnitys estämään esineiden ja korttien putoamista. Taskuihin suunnittelimme aina taskusta löytyvään kertomukseen vihjaavan kuvan. Pyrimme tekemään taskut huomiota herättäviksi, mutta kuitenkin niin, että mekko olisi yhtenäinen kokonaisuus. Taskujen kuviointiin käytimme erilaisia kangasväriä ja kangasmateriaaleja. Materiaaleja olemme hankkineet pääasiassa itse, mutta saimme myös tilaajaseurakunnalta kankaita käyttöömmek. Taskut suunniteltuamme ja materiaalit kerättyämme valmistimme ne ja ompelimme kiinni mekkoon. Luovalla sommittelulla pyrimme mielenkiintoiseen ja kiinnostusta herättävään, mutta silti harmoniseen kokonaisuuteen.

Esineet taskujen sisällä ovat esimerkiksi virkattuja, huovutettuja, ommeltuja tai muuten kierrätysmateriaaleista valmistettuja. Lisäksi olemme kierrättämällä hyödyntäneet erilaisia esineitä, kuten lasten leluja. Osa esineistä on kiinnitetty taskuihin kiinni katoamisen välttämiseksi.

Jokaisessa taskussa on laminoitu kertomuskortti (Liite 4.). Pyrimme tekemään värien, fonttien ja asettelujen avulla korkeista visuaalisesti tasapainoisia ja hillittyjä. Kertomukset, jotka mekkoomme valikoituivat ovat: Luomiskertomus, Kymmenen käskyä, Nooan arkki, Jeesuksen syntymä, Pietarin kalansaalis, Laupias

samarialainen, Mikkelinpäivä, Pääsiäinen, Ruokkimisen ihme ja Kertomus kadonneesta lampaasta. Kahteen taskuun tulee myös vaihtoehtoinen yleiseen eettiseen kasvatukseen sopiva tarina, jossa käsiteltävä teema on sama kuin Raamatun kertomuksessakin. Tällä lisäämme mekon käytettävyyttä, jos kohderyhmä on esimerkiksi päiväkotiryhmä, jossa uskonnonharjoitus on kiellettyä. Vaihtoehtoiset tarinat kertovat luonnosta huolehtimisesta ja kaverista välittämisestä. Lisäksi olemme laatineet mekon käyttäjälle laminoidun ohjevihon, josta löytyy tarinoiden ja niihin liittyvien tietojen lisäksi, kuka on mekon valmistanut ja mitä tarkoitusta varten (Liite 3).

Toteutuksessa olemme pyrkineet huomioimaan eri aisteja. Kertomukset ja laulut kuullaan ja taskujen kuviointi ja esineet nähdään. Lisäksi tuntoaistia voi käyttää tunnustelemalla taskujen tekstuureja tai niistä löytyviä esineitä. Kaikilla on siis mahdollisuus osallistua omalla tavallaan, eikä erityisyys tai heikkous ole osallistumisen esteenä.

6.3 Mekon monet mahdollisuudet

Kertomusmekko on uudenlainen materiaali seurakunnan käyttöön. Mekon avulla saadaan kuulijat johdateltua myös visuaalisesti kertomukseen. Mekko on oivallinen käyttää esimerkiksi lasten, ikäihmisten ja kehitysvammaisten kanssa. Erityisryhmien kanssa esineiden hypistely ja mekon monet yksityiskohdat auttavat kuulijaa keskittymään kertomukseen. Mekon toteutuksessa on aisteista huomioitu näkö-, kuulo- ja tuntoaisti. Mekko on suunniteltu käytettäväksi erityisesti ryhmissä, jolloin sen käyttö vahvistaa yhteenkuuluvuuden tunnetta ja yhteisöllisyyttä.

Nykypäivänä yhä useammin kirkon työntekijä tai vapaaehtoinen voi olla tilanteessa, jossa hän esimerkiksi esittelee ryhmälle kirkkoa ja kirkon työtä ilman uskonnon harjoittamista. Kertomusmekon kahdessa taskussa on vaihtoehtoinen tarina, joka on eettiseen kasvatukseen sopiva, ilman uskonnollisuutta. Tämä mahdollistaa mekon hyödyntämisen myös esimerkiksi päiväkotiryhmän kanssa seurakunnassa tai päiväkodilla ilman, että hetki sisältää uskonnon harjoitusta. Mekon monipuolisuus antaa mahdollisuuden seurakunnan työntekijälle käyttää sitä eri

tilanteissä ja näin ollen voi olla pienempi kynnys käydä vierailuilla ja tuoda seurakuntaa näkyvämmäksi tilanteissä, joihin perinteiset materiaalit eivät soveltuisi. Haluamme, ettei kirkko jäisi seiniensä sisäpuolelle vaan mahdollisuuksien mukaan olisi näkyvänä osana yhteiskuntaa.

Diakoniatyöntekijöiden ydinosaamisalueet kaaviossa (Kuvio 1, s. 16) on nähtävissä mistä osa-alueista diakoniatyön osaamisalueet koostuvat. Valmistamamme Taivaan Isän taskussa -mekon suunnittelussa olemme huomioineet näitä osa-alueita, koska halusimme valmistaa tuotteen, joka palvelisi myös tulevassa työssä. Diakonisen asiakastyön osaaminen on huomioitu mekon käyttöominaisuuksia suunnitellessa ja se sopii monen eri ryhmän kanssa käytettäväksi. Diakonialle vuorovaikutuksellisuus on keskeistä ja kertomusmekko antaa uuden ja erilaisen mahdollisuuden avata keskusteluja. Lapsuus ja nuoruus ovat otollista aikaa diakonisten tapojen ja kristillisten arvojen sisäistämiseen. Kertomukset, jotka mekossa ovat, kuuluvat hengellisen työn osaamisalueeseen.

6.4 Kertomusmekon käyttökokemuksia

Mekkoa kokeiltiin kolmessa eri kerhossa Seinäjoen seurakunnassa. Kohderyhmänä olivat eläkeläiset, kehitysvammaiset ja kouluikäiset. Kerhon ohjaaja käytti mekkoa ryhmänsä kanssa ja antoi palautteen kirjallisesti palautelomakkeella.

Eläkeläisten käsityöpiirin ohjaaja piti mekon ulkoasua kauniina ja havainnollistavana. Hän mainitsi erityisesti mekon albaa muistuttavan ulkomuodon, joka sopii hyvin seurakuntakäyttöön. Mekon käytettävyyttä kysyttäessä ohjaaja mainitsi varsinkin pienikokoiselle käyttäjälle sen olevan hieman painava ja kankea, mutta se ei kuitenkaan haittaa käyttöä. Tarrakiinnitykset taskuissa saivat myös kiitosta. Lauluehdotuksia pidettiin toimivina ja kertomuksia helposti luettavina ja ”suuhun sopivina”. Pieni hartausmateriaali olisi kuitenkin voinut olla hyvä lisä kertomuksiin.

Mekko oli toiminut eläkeläisryhmässä ohjaajan odotusta paremmin. Ryhmäläiset olivat ihailleet mekkoa ja oheismateriaalit olivat kiertäneet kerholaiselta toiselle. Kertomuksen jälkeen ryhmä oli laulanut lauluehdotuksissa olleen virren. Mekko

toimi aikuisryhmän kanssa hyvin, mutta ohjaaja koki tarpeelliseksi valmistella joi-takin ajatuksia valmiiksi aiheeseen liittyen, täydentääkseen hartautta. Ohjaaja piti mekkoa ihanana ideana. Samaa ideaa voisi jatkossa käyttää esimerkiksi iltaru-koussussa ja lähetystyötaskuissa. Mekon nimeä pidettiin myös ihanana. Tai-vaan Isän taskussa on hyvä olla.

Toinen mekkoa testannut ryhmä oli alakouluikäisten Megakerho. Kerhon ohjaaja koki, että taskut herättivät lasten mielenkiinnon. Kerholaiset pitivät erityisesti eläi-mistä, jotka kurkkasivat taskusta. Taskuissa olevien kuvien perusteella kerholai-set halusivat arvailla, mikä kertomus mistäkin taskusta paljastuu. Mekko toimi oh-jaajan mukaan hyvin alakouluikäisten kanssa. Mekkoa oli käytetty kerhon alussa. Ajankohta varmasti vaikutti kerholaisten mielenkiintoon ja keskittymiseen. Oh-jaaja olisi kaivannut korttiin myös jonkin pienen rukouksen. Olisi käyttäjälle hel-pompaa, jos ei rukousta synny ”lennosta”.

Mekon istuvuutta oli hankala arvioida, mutta kangasta pidettiin kuitenkin hieman tönkkönä. Hypisteltäviä esineitä pidettiin hyvänä lisänä mekkoon. Kerhon ohjaaja piti tärkeänä, että materiaalit olivat koostettuna A4 koossa, mutta lisäksi taskuissa olivat pienet kertomuskortit. Kokonaisuuteen oli helpompi tutustua koko materi-aalin kanssa, mutta kerhotilanteessa oli mukavampi lukea kertomus pienestä kor-tista. Koekäyttäjä oli jäänyt miettimään, miten mekkoa voisi jalostaa niin, että sitä voisi hyödyntää koululaisten aamunavauksissa. Aamunavauksissa saattaa osal-listujia olla jopa satoja, joten yksityiskohtien näkyvyys voisi aiheuttaa haasteita. Ohjaaja sai mekon käytöstä myös inspiraatiota kehittää omaa työtään ja toimin-taansa.

Kolmantena mekkoa käytettiin aikuisten kehitysvammaisten piirissä. Mekon ulko-asu herätti kerholaisten mielenkiinnon ja taskut olivat visuaalisesti kiinnostavia. Kerholaiset halusivat arvuutella kertomuksia taskujen kuvien mukaan. Ohjaaja piti mekkoa hieman jäykkänä. Hän oli miettinyt voisiko mekkokangas olla pehmeämpää ja kenties moniväristä kangasta, kuitenkin värisävyiltään sellaista, ettei se veisi huomiota taskuilta. A4-kokoista kirjallista materiaalia hän piti hyvänä li-sänä pienten kertomuskorttien rinnalla. Jos mekon käytölle muodostuisi jatkumo

eri kerhokerroille, se olisi antanut parhaan kuvan mekon käytettävyydestä. Ohjaaja sai omaan työhönsä idean, miten ryhmien kanssa voisi edetä kirkkovuotta samaan tyyliin esimerkiksi ”kirkkovuosikurkkauslaatikon” kanssa. Kehitysvammaisten kerhossa mekkoa käytettiin kerhon loppupuolella. Se ei ajankohtana toiminut parhaalla mahdollisella tavalla. Väsymys ja se että osaa kerholaisista tultiin jo hakemaan, toi hetkeen rauhattomuutta mikä vaikutti keskittymiseen.

6.5 Johtopäätökset ja kehitysideat

Saimme positiivista palautetta erityisesti mekon kauniista ulkonäöstä. Kuvioidut taskut herättivät mielenkiintoa kaikissa koeryhmissä. Lisäksi mekon idea herätti kaikissa koekäyttäjissä uusia ideoita oman työn kehittämiseen. Myös kertomusten luettavuus ja valmiit lauluehdotukset keräsivät kiitosta.

Mekon materiaalin arvioitiin olevan hieman jäykkä ja varsinkin pienempikokoisilla käyttäjillä istuvuus ei ollut paras mahdollinen. Mekkokankaan valinnassa pääkriteerinämme oli sen ympäristöystävällisyys ja siksi kangas on kierrätyspuuvillaa. Mekon mallissa noudatimme tilaajalta saatuja toiveita. Materiaalin valinnassa voisi tutustua muihin ympäristöystävällisiin vaihtoehtoihin, jos löytyisi tuotteeseen soveltuva, laskeutuvampi materiaali. Materiaalin hinta oli kuitenkin yksi kriteeri ja valitsemamme kangas oli edullinen. Mekon olisi voinut pestä ennen taskujen ompelua paikoilleen, koska kankaan tärkein huuhtoutuessa mekko olisi ollut testauksessa miellyttävämpi käyttää. Toisaalta mekon ollessa hieman jäykkä, taskut näkyvät paremmin.

Päätimme tehdä mekon, joka palvelee pitkin kirkkovuotta. Tuotetta pystyisi kehittämään monenlaiseen käyttöön. Taskuja on mahdollista ommella lisää tai tehdä vain yksi iso tasku, johon materiaali vaihdetaan joka käyttökerralla. Oheismateriaalia voisi laajentaa lisäämällä esimerkiksi valmiita rukouksia ja tehtävisivuja. Myös teemaan sopivat askarteluohjeet olisivat hyvä lisä. Saamiemme vastausten perusteella päätelimme, että suunnittelemamme materiaali on hyvä lisä seurakunnan opetus- ja hartausmateriaalien joukossa. Erilaisten aistien huomioiminen oli tärkeä ulottuvuus työssämme.

Valmis materiaali luovutetaan Porin Teljän seurakunnalle syksyn 2020 aikana. Koronapandemiarajoitusten vuoksi luovutustilaisuus on pienimuotoinen. Ehdotamme opinnäytetyötämme myös Porin Kirkkosanomiiin artikkelin aiheeksi.

7 POHDINTA

7.1 Huomioita matkan varrelta

Opinnäytetyömme eteni lähes suunnitelmien mukaan ja sopimamme aikataulut pitivät pääosin. Mekkoa ja materiaaleja tehdessämme huomasimme projektin olevan aika työläs. Jos aikaa olisi ollut enemmän, olisimme voineet ehdottaa yhteistyötä esimerkiksi artesaaniopiskelijoiden kanssa. Meille olisi jäänyt enemmän aikaa paneutua lisämateriaaliin ja joku muu olisi valmistanut mekon suunnitelmiamme mukaan. Taskujen visuaalisen suunnittelun ja toteutuksen koimme kuitenkin mielekkääksi ja mukavaksi.

Tarkoituksenamme oli testauttaa mekkoa harjoitteluseurakunnissamme kevään 2020 aikana. Yllättäen alkanut koronapandemia kuitenkin muutti hieman suunnitelmia. Kaikki seurakuntien kokoava toiminta laitettiin tauolle ja koekäyttöryhmiemme määrä kutistui kolmannekseen. Onneksemme kuitenkin Seinäjoen seurakunnan Ylistaron kappeliseurakunnassa ehdittiin mekkoa käyttää kolmessa eri ryhmätoiminnassa. Näistä ryhmistä saimme kerättyä ohjaajalta kirjallisen palautteen. Saimmekin mekkoa testanneilta hyvää ja rakentavaa palautetta, joka ohjaa tuotteen jatkokehittämisessä. Koimme, että prosessi olisi jäänyt kesken, jos emme olisi teettäneet kyselyä ja analysoineet sitä.

Olemme opinnäytetyöprosessissamme ja erityisesti palautteen keruussa ottaneet huomioon eettiset ja laadulliset kriteerit sekä luotettavuuden. Kyselylomakkeissa emme keränneet mitään henkilötietoja tai muuta ryhmiiin liittyvää tietoa. Palautteen antajat pyysimme harjoitteluseurakunnistamme. He olivat ammatissaan tuotteemme käyttäjäkohderyhmää. Johtopäätökset pienestä aineistostamme teimme yhdessä, kolmen opiskelijan huomioiden perusteella.

Harjoittelupaikoissamme diakoniatyöntekijät kertoivat, että diakoniasvatukseen ei ole saatavilla heidän tietojensa mukaan varsinaista valmista materiaalia, lukuun ottamatta muutamaa sivua rippikoulun opetuskirjassa. Ainoastaan Yhteisvastuukeräys tarjoaa sivuillaan materiaalia keräykseen liittyen. Tiedustelimme

asiaa myös Nuori kirkko ry:n kouluttajalta, jonka työaloina on katsomuskasvatus ja kirkkopedagogiikka. Hänen mukaansa materiaalia ei ole saatavilla heiltäkään juuri diakoniakasvatusta varten (Tiina Haapsalo, henkilökohtainen tiedonanto 22.4.2020). Tämä yllätti meidät, koska aihe on kuitenkin ollut monesti esillä opinnoissamme. Emmekö osanneet etsiä oikeasta paikasta? Saatavilla oleva valmis materiaali tekisi varmasti diakoniakasvatuksesta jäsennellympää ja helpommin toteutettavaa. Lisäksi se säästäisi työntekijältä suunnitteluun kuluvan ajan.

Toivomme mekon tuovan uutta innostusta myös pyhäkoulua kohtaan, koska kiinnostus tähän työmuotoon on vuosien saatossa hiipunut ja pyhäkoulujen osanottajamäärät ovat pienentyneet. Kertomusten ja taskuista löytyvien esineiden kautta kuulija saa monta mielenkiintoista ulottuvuutta kertomuksiin. Digitalisaation aikana halusimme suunnitella konkreettisen tuotteen, joka lisää yhteisöllisyyttä, fyysistä vuorovaikutusta, saavutettavuutta ja levittää evankeliumin ilosanomaa uudella tavalla.

7.2 Ammatillinen kasvumme

Pidimme luontevana tehdä toiminnallisen opinnäytetyön, koska opiskelemme ammattikorkeakoulussa, joka on lähtökohtaisesti käytäntöön painottuva. Ryhmänä tehtävä projekti antaa myös valmiuksia tulevaan työelämään. Oli hienoa tehdä jotain konkreettista työelämän tarpeisiin. Käytännönläheinen suuntautuminen tuntui myös mielekkäältä.

Yhdessä pohtiminen sekä työn säännöllinen arviointi ovat edistäneet oppimistamme. Ammatilliseen kehitykseen vaikuttaneita tekijöitä ovat olleet muun muassa jaksamista tukevien työtapojen kehittäminen sekä omien taitojen tunnistaminen ja työmäärän hallitseminen. Vuorovaikutus sekä yhteistyötaidot ovat myös kehittyneet matkamme varrella, jolloin myös opinnäytetyön tekeminen on alkanut tuntua rennommalta. Verkostoituminen alan ammattilaisiin myös yli maarajojen tuntuu nyt luontevalta ja toivomme näiden kontaktien tuovan uusia mahdollisuuksia myös jatkossa.

Opimme työtä tehdessämme luomaan uudenlaista materiaalia. Opimme myös ottamaan palautetta ja kehitysehdotuksia vastaan, poimien palautteista omaa ajatustamme tukevat ideat ja niiden avulla parantamaan työtämme. Tulevassa työssämme sosionomi-diakoneina meidän tulee myös pystyä ottamaan vastaan palautetta ja toimimaan sen mukaan, unohtamatta kuitenkaan omaa ideologiaamme.

Olemme opinnäytetyötä tehdessä tutustuneet myös monenlaiseen hengelliseen materiaaliin. Olemme etsineet muun muassa erilaisia tekstejä ja virsiä pohtien niiden soveltuvuutta erilaisille ryhmille. Seurakunnan työssä käytettävä materiaali on näin tullut tutummaksi. Tämä kaikki on ollut hyödyllistä tulevia työtehtäviämme ajatellen. Tässä opinnäytetyössämme tutustuimme myös oppimisen haasteisiin ja erilaisiin tapoihin oppia. Tulevina sosionomeina ja diakoneina kohtaamme työssämme asiakasryhmiä, joiden oppiminen ja kommunikointi vaativat erityistä huomiota. Tämän työn suunnittelu ja tekeminen lisäsivät ymmärrystä ja keinoja kohdata erilaisia ihmisiä, heidän tarvitsemallaan tavalla.

Koemme onnistuneemme luomaan uutta ja erilaista materiaalia hartauselämän elävöittämiseen. Sanoin, kuvin ja sävelin luotu hetki kristillisyyden tai eettisyyden äärellä voi parhaimmillaan antaa kokemuksen turvallisuudesta, lähimmäisyydestä ja yhteisöllisyydestä. Missä me kaikki saamme olla turvassa? No Taivaan Isän taskussa!

LÄHTEET

- Aarnio-Linnavuori, E. (2010) Ympäristökasvatus: teoriaa, käsitteitä ja sisältöjä. Teoksessa Sipiläinen, I. & Tukeva, P. (2010). *Ympäristökasvatus seurakunnassa*. Helsinki: Kirjapaja
- Arkkiihiippakunta. Realismi ja Toivo. Kirkon tulevaisuuden näkymiä. Saatavilla 25.4.2020 <https://www.arkkihiippakunta.fi/uploads/2019/05/637b7c7a-oikea-tilannekuva-ja-realistinen-tulevaisuudenennuste.pdf>
- Erilaisten oppijoiden liitto. Vertaistukea ja neuvontaa. Tietoa oppimisvaikeuksista. Saatavilla 28.9.2020 <https://www.eoliitto.fi/tukea-ja-neuvontaa/tietoa-oppimisvaikeuksista/>
- Gothoni, R. & Jantunen E. (2010) Käsitteitä ja käsityksiä diakoniatyöstä ja diakonisesta työstä. Saatavilla 28.9.2020 [URN:ISBN:978-952-493-089-5](https://www.isbn.fi/urn:isbn:978-952-493-089-5)
- Hakola, M. & Koivunen, T. (2013). *Polku 316, Uusi Jumalan rakastava sukupolvi*. Saarijärvi, Päivä Osakeyhtiö.
- Halme, L. (2008) *Uskonto ja kasvatus vuorovaikutuksena*. Helsinki: Lasten
- Halme, L. (2010) *Kokonaisvaltainen kasvatus, lapsi ja uskonto*. Helsinki: Lasten keskus Oy
- Halme, L. (2010) *Lapsen parhaaksi*. Helsinki: Lasten keskus oy
- Heinimäki, J. (2009). *Suomen lasten Raamattu*. Helsinki: Otava
- Helin, M., Hiilamo, H. & Jokela, U. (2010). *Diakoniatyö: Asiakkaan palveluksessa*. Helsinki: Edita.
- Huovinen, E. (2000). *Katekismus: Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kristinoppi : hyväksytty kirkolliskokouksessa vuonna 1999*. Helsinki: Edita.
- Ihmisoikeusliitto. Ihmisoikeudet. YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. Saatavilla 7.8.2020 <https://ihmisoikeusliitto.fi/ihmisoikeudet/ihmisoikeuksien-julistus/>
- Kirkko Helsingissä. Lehtisaaren nuorisokoti. Saatavilla 5.5.2020 https://www.helsinginseurakunnat.fi/artikkelit/lehtisaarennuorisokoti_1

- Kirkko Porissa. Porin Teljän seurakunta. Varhaisnuoret. Pyhäkoulu. Saatavilla 26.7.2020 <https://www.kirkkoporissa.fi/porin-teljjan-seurakunta/varhaisnuoret/pyhakoulu>
- Kirkon koulutuskeskus. Kirkon hengellisen työn ammattien ydinosaaminen. Saatavilla 26.7.2020 <https://docplayer.fi/48057883-Kirkon-hengellisen-tyon-ammattien-ydinosaaminen-kirkon-koulutuskeskus.html>
- Kristillisten koulujen ja päiväkotien liitto. Koulut. Saatavilla 5.5.2020 <https://kristillinenkoulu.fi/koulut/koululistaus/>
- Kristillisten koulujen ja päiväkotien liitto. Päiväkodit. Saatavilla 5.5.2020 <https://kristillinenkoulu.fi/paivakodit/paivakotilistaus/>
- Kuusisto, A & Lamminmäki-Vartia, S. Katsomusten kohtaaminen päiväkodissa – kohti uskontosensitiivistä kasvatusta. Teoksessa Ubani, M., Kallioniemi, A., Luodeslampi, J. (2010). *Kokonaisvaltainen kasvatust, lapsi ja uskonto*. Helsinki: Lasten keskus.
- L 1054/1993. Kirkkolaki. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931054#O1L4P1>
- L 1055/1993. Kirkkojärjestys. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931055#O2L4>
- L 731/1999. Suomen perustuslaki. Saatavilla 19.12.2019 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731#L2P11>
- Laine, T. (2015). Miten kokemusta voidaan tutkia? Fenomenologinen näkökulma. Teoksessa Valli, R. & Aaltola, J. (toim.), *Ikkunoita tutkimusmetodeihin: 2, Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin* (4. uud. p.). Jyväskylä: PS-kustannus.
- Lasten keskus, j., Kirjapaja (yhtiö), j. & St Michel Print (yhtiö), k. (2016). *Suomen evankelis-luterilaisen kirkon virsikirja: Virsikirjan lisävihko*. Helsinki: Kirjapaja.
- Laurinsalo, V. (2015) *Miksi en opi?* Helsinki: V. Laurinsalo 2015
- Lonka, K. 2015. Oivaltava oppiminen. Keuruu. Kustannusosakeyhtiö Otava.
- Muhonen, M. & Tirri, K. (2008). *Johdatus kristilliseen kasvatukseen*. Helsinki: Lasten Keskus Oy.
- Numminen, H. & Sokka, L. (2009). *Lapsellani on oppimisvaikeuksia*. Helsinki: Edita.

- Nygård, L. (2016). *Diakoniakasvatus seurakuntatyössä: Kuinka Suomen evankelis-luterilaisen kirkon diakoniatyöntekijät mieltävät diakoniaan liittyvän kasvatuksen?* (Pro gradu -tutkielma, Helsingin yliopisto, käytännöllisen teologian laitos). Saatavilla 3.1.2020 <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/161714/NygaardLeenaPro-Gradu.pdf?sequence=2>
- Opetushallitus. Asiakirja 55-2018. Ohje varhaiskasvatuksen katsomuskasvatuksen toteuttamisesta ja uskonnollisista tilaisuuksista varhaiskasvatuksessa. Saatavilla 12.1.2018 https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/ohje_varhaiskasvatuksen_katsomuskasvatuksen_toteuttamisesta_ja_uskonnollisista-tilaisuuksista.pdf
- Papunet. Vuorovaikutus. Aistien merkitys vuorovaikutuksessa. Saatavilla 2.5.2020 http://papunet.net/fileadmin/muut/vuorovaikutus/aistit_ja_vuorovaikutus.pdf
- Pihkala, P. (2010) *Luonto ja Raamattu. Kristillisen ympäristökasvatuksen juurilla*. Helsinki: Lastenkeskus Oy
- PK-RH-Riskien hallinta. Nelikenttäanalyysi. Saatavilla 17.4.2020 <https://pk-rh.fi/tools/swot.html>
- Puusa, A. & Juuti, P. (2020) Laadullisen tutkimuksen olemus. Teoksessa Puusa, A., Juuti, P. & Aaltio, I. (toim.). *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. [Helsinki]: Gaudeamus.
- Puusa, A. & Juuti, P. (2020) Organisaatiokulttuurinäkökulma esimerkkinä laadullisen tutkimuksen yleistymisestä. Teoksessa Puusa, A., Juuti, P. & Aaltio, I. (toim.). *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. [Helsinki]: Gaudeamus.
- Puusa, A. (2020) Näkökulmia laadullisen aineiston analysointiin. Teoksessa Puusa, A., Juuti, P. & Aaltio, I. (toim.). *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. [Helsinki]: Gaudeamus.
- Raamattu. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Helsinki: Kirjapaja.
- Rantala, T. (2006). *Oppimisen iloa etsimässä*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Ruuska, K. (2012). *Pidä projekti hallinnassa*. Helsinki: Talentum Media Oy.

- Rättyä, L. (2009). *Diakoniatyö yksilöllisenä ja yhteisöllisenä auttamisena yhteiskunnallisessa muutoksessa*. Saatavilla 7.8.2020 https://epublications.uef.fi/pub/urn_isbn_978-951-27-1309-7/urn_isbn_978-951-27-1309-7.pdf
- Sajaniemi, N. (2016). Vanhat aivot, uudet oppimisympäristöt. Digitalisaatio evoluution haastajana. Teoksessa Ahtola, A. (toim.). *Psyykinen hyvinvointi ja oppiminen*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Santalainen, T. J., & Erkkö, I. (2020). How Sustainability Crept Out of the Black Box: The Case of the Evangelical Lutheran Church of Finland. *Journal of Strategic Innovation and Sustainability*, 15(1). <https://doi.org/10.33423/jsis.v15i1.2733>
- Satupalvelu. Helka hiiri auttaa Siiriä. Saatavilla 24.2.2020 <http://satupalvelu.fi/satu.php?satu=177>
- Satupalvelu. Surullinen nukke. Saatavilla 19.2.2020 <https://www.satupalvelu.fi/satu.php?satu=44>
- Seppo, J. (2003). *Uskonnon vapaus 2000-luvun Suomessa*. Helsinki: Edita.
- Sorsa, L. (2010). *Kansan kirkko, uskonnonvapaus ja valtio*. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.
- Sorsa, L. (2017) Uskonnon ja vakaumuksen vapaus. Teoksessa Illman, R., Kettola, K., Latvio, R., Sohlberg, J., Aflatuni, A., Anton, E. & Hulkkonen, K. (2017). *Monien uskontojen ja katsomusten Suomi*. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.
- Sorsa, L. (2017). Uskonnon ja vakaumuksen vapaus. *Monien uskontojen ja katsomusten Suomi* (s.226) Saatavilla 19.12.2019 <https://evl.fi/documents/1327140/45386794/Ktk+++Monien+uskontojen+ja+katsomusten+Suomi/c8c8d8be-e49b-5998-3539-6b2a29a4903d>
- Storz, D. (2017). *Sanoja joista uneksia. Raamatun kertomuksia ja rukouksia lapsille*. Virrat: Kristillinen kirja- ja musiikkikustannus.
- Suomen ev. lut kirkko. Meidän kirkko - kasvamme yhdessä. Saatavilla 7.8.2020 <https://evl.fi/documents/1327140/39461555/Meid%C3%A4n+kirkko+++Kasvamme+yhdess%C3%A4/0dafb081-00f0-f8ac-34d2-4b8e67ed420f>

- Suomen ev.lut. kirkko. Diakonian viranhaltijan ydinosaamiskuvaus. Saatavilla 5.8. https://evl.fi/documents/1327140/43561565/Diakonian_viranhaltijan_ydinosaamiskuvaus_2020+pdf.pdf/2f47a08a-75ca-5e50-e3a7-44a830701b6c?t=1596644141165
- Suomen ev.lut. kirkko. Kirkon selkokieliset sivut. Kymmenen käskyä. Saatavilla 17.2.2020 <https://selko.evl.fi/usko-ja-elama/kymmenen-kaskya/>
- Suomen ev.lut. kirkko. Kirkontilastot. Saatavilla 17.6.2020 <https://www.kirkontilastot.fi/viz?id=54>
- Suomen ev.lut. kirkko. Plus. Hallinto ja talous. Strategiat. Kirkon strategia 2026. Luonnos kommentoitavaksi. Saatavilla 7.7.2020 <https://evl.fi/documents/1327140/38205336/Strategialuonnos+avoimeeseen+komentointiin.pdf/6a477735-459c-98c0-1c16-9e1ad432bda4?t=1584956865988>
- Suomen ev.lut. kirkko. Plus. Koulutus ja työelämä. Kirkon ammatit. Kirkon työntekijän ydinosaaminen. Saatavilla 6.7.2020 <https://evl.fi/plus/koulutus-ja-tyoelama/kirkon-ammattit/kirkon-tyontekijan-ydinosaaminen>
- Suomen ev.lut. kirkko. Plus. Seurakuntaelämä. Diakonia. Saatavilla 8.7.2020 <https://evl.fi/plus/seurakuntaelama/diakonia/tietoa-diakoniasta>
- Suomen ev.lut. kirkko. Plus. Yhteiskunta ja Kirkko. Kestävä kehitys. Hiilineutraali kirkko. Saatavilla 7.7.2020 <https://evl.fi/plus/yhteiskunta-ja-kirkko/kestava-kehitys/hiilineutraali-kirkko>
- Suomen ev.lut. kirkko. Tutki uskoa. Mitä usko on. Oikeudenmukaisuus ja vastuullisuus. Saatavilla 12.8.2020 <https://evl.fi/tutki-uskoa/mita-usko-on/oikeudenmukaisuus-ja-vastuullisuus>
- Temperman, J. & Koltay, A. (2017). Blasphemy and freedom of expression. Comparative, Theoretical and Historical Reflections after the Charlie Hebdo Massacre. University Printing House, Cambridge.
- Thomas, M. & Endersby, F. (2012). *Raamattu lapsille*. Helsinki: Aurinko Kustannus
- Toivola, M. & Peura, P. & Humaloja, M. (2017). *Flipped Learning in Finland*. Helsinki: Edita Publishing
- Torri-Tuominen, M. (toim.) (2012). *Lasten virsi* ([Uud. laitos]). Helsinki: Lasten Keskus.

- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi* (Uudistettu laitos.). Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Ubani, M. (2010). Lapsen kokonaisvaltaisuus uskontokasvatuksessa. Teoksessa Ubani, M., Kallioniemi, A., Luodeslampi, J. (2010). *Kokonaisvaltainen kasvatust, lapsi ja uskonto*. Helsinki: Lasten keskus.
- Valli, R. (2015) Tulkintoja erilaisiin vastauskäyttäytymisiin. Teoksessa Valli, R. & Aaltola, J. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin: 2, Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin (4. uud. p.). Jyväskylä: PS-kustannus.
- Veikkola, J. (2002). Diakonian perustehtävä, visiot ja tavoitteet. Teoksessa Helosvuori R, Koskenvesa E., Niemelä P. & Veikkola J. (toim.), *Diakonian käsikirja*. (s107.) Helsinki: Kirjapaja.
- Vilka, H. & Airaksinen, T. (2003). *Toiminnallinen opinnäytetyö*. Helsinki: Tammi.
- Värri, V-M. (2019). Kasvatus ekokriisin aikakaudella. Tampere: Vastapaino.

LIITE 1. Mekko valmistusvaiheessa

Kuva 1. Taskut mittauss- ja leikkausvaiheessa.

Kuva 2. Taskujen pohjen maalaus kangasvärejä käyttäen.

Kuva 3. Taskujen pohjien maalaus kangasvärejä käyttäen

Kuva 4. Tarranauhakiinnityksen ompelu taskun suuhun.

Kuva 5. Neulahuovutettujen esineiden valmistusta

Kuva 6. Neulahuovutetut esineet valmiina

Kuva 7. Taskujen sommittelu paikoilleen ennen ompeluvaihetta.

LIITE 2. Valmis mekko ja lähikuvat taskujen toteutuksesta sisältöineen.

Kuva 1. Taivaan Isän taskussa -mekko valmiina käyttöön.

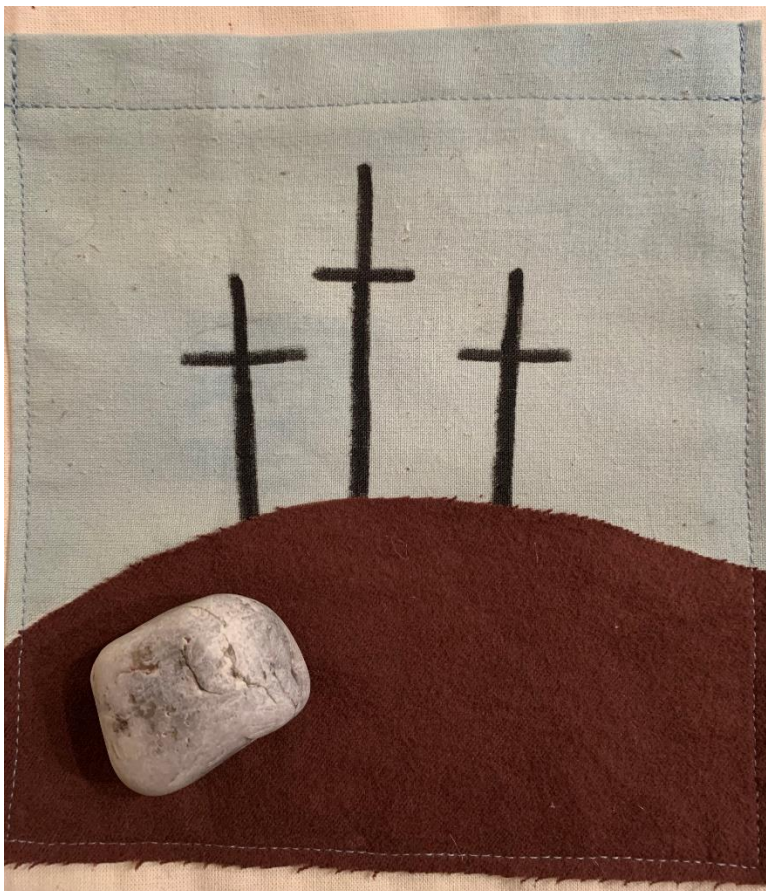
Kuva 2. Kaunis maailma ja Helka-hiiri.

Kuva 3. Nooan arkki.

Kuva 4. Merkki taivaalla.

Kuva 5. Jeesus kuolee ristillä ja Magdalan Maria tapaa Jeesuksen.

Kuva 6. Pietarin kalansaalis.

Kuva 7. Olkaa hyviä kaikille ja surullinen nukke.

Kuva 8. Kadonnut lammas.

Kuva 9. Mikkelinpäivä.

Kuva 10. Viisi leipää ja kaksi kalaa.

Kuva 11. Kymmenen käskyä.

LIITE 3. Ohjeet ja kertomukset mekon käyttäjälle

Arvoisa Taivaan Isän taskussa mekon käyttäjä,

Taivaan Isän taskussa -mekko on työväline kristillisen ja eettisen kasvatuksen hetkiin. Mekossa on kymmenen erilaista taskua, jotka sisältävät 13 kertomusta laminoituilla korteilla. Kertomuksista 11 on Raamatusta tuttuja. Kaksi kertomusta on eettiseen kasvatushetkeen sopivia. Korteissa on myös ehdotuksia aiheeseen sopivista lauluista.

Taskun kuvitus antaa vihjeen sisältämästään kertomuksesta. Monissa taskuissa on myös oheismateriaalia, joita osallistujat voivat katsella ja tunnustella.

Kertomukset on lainattu ja muokattu lapsille suunnatuista Raamatuista sekä satupalvelu.fi -sivustolta. Kertomukset ja sadut, jotka taskuista löytyvät ovat:

- Kaunis maailma
- Nooan arkki
- Merkki taivaalla
- Jeesus kuolee ristillä
- Pietarin kalansaalet
- Olkaa hyviä kaikille
- Kadonnut lammas
- Magdalan Maria tapaa Jeesuksen
- Sallikaa lasten tulla
- Viisi leipää ja kaksi kalaa
- Kymmenen käskyä
- Surullinen nukke
- Helka-hiiri

Taivaan Isän taskussa -mekko on kolmen diakonia-ammattikorkeakoulun sosionomi- diakoniopiskelijän opinnäytetyön tuotos. Idea ja tekemämme materiaalit ovat kaikkien seurakuntien vapaasti hyödynnettävissä ei kaupalliseen käyttöön.

Taivaan Isän taskuun!

Mea Koivunen, Suví Loukola & Susanna Niinikoski

Kaunis maailma

Kaunis maailma taskussa on luomiskertomus. Tasku on pohjaväritään vaaleansininen ja siinä on kuvattu kankailla ja kangasväreillä puu, meri ja aurinko. Taskusta paljastuu hypisteltäväksi erilaisia pieniä eläinhahmoja, kuten sisilisko ja lepäkerttu. Taskussa olevat eläimet kuvastavat kuinka kaikki pienetkin ovat Jumalan luomia. Valitsimme luomiskertomuksen sen ympäristökasvatuksellisen näemyksen vuoksi. Jumala on luonut kauniin maailman ja hän on ohjeistanut meitä jokaista huolehtimaan siitä.

Kaunis maailma (1.Moos. 1:1-31)

Jumala oli olemassa alusta alkaen. Kaikkiolla oli pimeää, mutta Jumala teki pimeyteen kauniin valon. Kaikkiolla oli vettä, mutta Jumala teki veden keskelle maan, jota joet halkoivat ja meret reunustivat. Jumala muovasi vuoria ja laaksoja ja täytti ne puilla ja pensailla, kauniilla väreillä ja ihanilla tuoksuilla. Jumala asetti planeetat paikoilleen ja laittoi auringon paistamaan päivällä ja kuun hohtamaan yötaivaalla. Jumala täytti joet, järvet ja meret erilaisilla uivilla otuksilla ja taivaan hän laittoi täyteen lintujen viserrystä ja siiveniskuja. Maan pinnalle hän teki laukkaavia ja loikkivia otuksia, sileäkarvaisia ja piikkikäitä otuksia. Jumala piti tekemistään väreistä ja kuvioista, kaikista pienistä yksityiskohdista, jotka tekivät jokaisesta eläimestä erityisen. Sitten Jumala loi miehen ja naisen. Hän siunasi heidät ja luomansa eläimet, jotta kaikki saisivat jälkeläisiä ja maa tulisi täyteen elämää. Jumala oli tyytyväinen kaikkeen, mitä oli tehnyt. Sitten Jumala kävi ansaitsemalleen levolle.

Lauluehdotukset: LV 157. Ken on luonut kukkasen, LV 68./VK 135. Jumala loi, LV 89. Tulkoon valo.

Arkki, tulva ja sateenkaari

Arkki, tulva ja sateenkaari on Vanhan Testamentin kertomus, mikä kertoo suuresta tulvasta ja Jumalan aikomuksesta palauttaa maa alkutilaan hukuttaen maailman ihmisten pahojen tekojen vuoksi. Tasku on taustaväritään vaaleansininen, jossa on tummemmalla värillä vettä kuvaava alaosa. Taskuun on kiinnitetty Nooan arkkia kuvaava vene, jonka kyydissä on pehmoeläimiä. Taskussa on puisia eläimiä.

Nooan arkki (1.Moos. 6-9)

Jumala oli luonut maailman hyväksi, mutta ihmiset sotivat ja kiusasivat toisiaan. Kun Jumala näki pahuuden lisääntyvän, häntä alkoi kaduttaa maailman luominen. Jumala päätti hävittää kaikki, paitsi Nooan perheen, koska he olivat eläneet niin, kuin Jumala oli ajatellut. Jumala sanoi Nooalle; tee itsellesi kelluva arkki. Lähetän vedenpaisumuksen maan päälle ja hävitän kaiken. Mene arkkiin ja ota mukaan vaimosi ja kaikki kolme poikaasi vaimoineen. Ota arkkiin myös kaksi kappaletta jokaista eläintä, uroksia ja naaraita, jotta eläimet säilyisivät hengissä. Lastaa arkki täyteen ruokaa, matka tulisi kestämään kauan. Nooa teki työtä käskettyä. Sitten alkoi rankkasade, joka kesti monta päivää. Vettä pulppusi myös maan sisältä. Vedet kohosivat monta metriä, korkeat vuoretkin jäivät veden alle. Kaikki elävät olennot tuhoutuivat, paitsi ne, jotka Nooa oli ottanut mukaansa arkkiin. Kesti viisi kuukautta, kunnes vesi alkoi laskea. Nooa lähetti korpin tähystämään, jos maata olisi jo tullut esiin. Jonkin ajan kuluttua Nooa lähetti uudelleen matkaan kyyhkysen, joka palasi takaisin tuoden nokassaan oliivipuun lehden. Jossain oli jo kuivaa maata. Pian arkki karahti pohjastaan kiinni ja matkustajat pääsivät taas maan pinnalle ja uusi elämä voisi alkaa. Jumala lupasi Nooalle, että ei enää koskaan hävitä maata. "Tämä on merkki liitosta, jonka minä ihmisen kanssa teen" Hän sanoi ja teki taivaalle värikkään sateenkaaren.

Lauluehdotukset: LV 91. Nooan arkki, VK 759. Tuo lehvää öljypuiden, VK 215. Oi armon merta ihmeellistä.

Merkki taivaalta

Merkki taivaalta on kertomus Jeesuksen syntymästä. Tasku on pohjaväriiltään siininen ja siinä on iso kultainen tähti. Se kuvastaa tähteä, joka syttyi taivaalle ja jota viisaat miehet lähtivät seuraamaan. Taskusta paljastuu pieni seimi, jossa on Maria, Joosef ja Jeesus-lapsi.

Merkki taivaalla (Matt. 2:1-12)

Viisaat miehet, kaukana itäisellä maalla, katselivat taivasta ja laskivat tähtien ratoja. Yhtäkkiä he kaikki huomasivat saman: taivaalla oli tähti, aivan varmasti oli, jota kukaan ei ollut nähnyt aikaisemmin. ”se on merkki”, he päättelivät. ”Juutalaisille on syntynyt uusi kuningas.” Viisaat miehet päättivät lähteä katsomaan häntä. He pakkasivat pitkälle matkalleen mukaan hienoja lahjoja. He matkasivat öisin seuratun tähteä. Saavuttuaan Jerusalemiin he suuntasivat kulkunsa Herodeksen palatsiin. Tottahan Herodes tietäisi, missä uusi juutalaisten kuningas oli. Mutta kuningas Herodes suuttui ajatuksesta, että uusi kuningas tulisi hänen tilalleen. Samalla hän alkoi tehdä ilkeitä suunnitelmia. ”Profeetat sanoivat, että uusi kuningas syntyy Betlehemissä.” Herodes kertoi kysytyään asiaa neuvonantajiltaan. ”Menkää sinne ja tulkaa kertomaan, missä hän on, että minäkin voin mennä palvomaan häntä.” Viisaat miehet seurasivat tähteä Betlehemiin. He löysivät Marian ja vauvan. Jeesukselle he antoivat lahjaksi kultaa, suitsuketta ja mirhaa ja sitten he kumarsivat hänen edessään. Viisaat miehet saivat varoituksensa unessa, että heidän ei pitäisi palata pahan Herodeksen luokse. He menivät kotiinsa toista tietä.

Lauluehdotukset: LV 10. Heinillä härkien, LK 8./VK 21. Enkeli taivaan

Jeesus kuolee ristillä ja Magdalan Maria tapaa Jeesuksen

Päädyimme laittamaan tarinat Jeesuksen kuolemasta ja tyhjästä haudasta samaan taskuun. Ajattelimme niiden kuuluvan niin läheisesti yhteen ja käsiteltävän samalla kerralla. Taskussa on kuva Golgatan vuoresta ja siinä kohoaa kolme ristiä. Taskussa on litteä kivi kuvaamassa haudan suulta siirrettyä kiveä.

Jeesus kuolee ristillä (Matt. 27, Luuk. 23)

Jeesus vietiin Pontius Pilatuksen taloon. Pilatus oli ainoa, joka saattoi tuomita Jeesuksen kuolemaan. Mutta Jeesus ei ollut tehnyt mitään väärää, eikä Pilatus tiennyt mitä tehdä. Jos hän vapauttaisi Jeesuksen, uskonnolliset johtajat suuttuisivat. Hän vei Jeesuksen ulos ja puhui siellä odottavalle ihmisjoukolla. ”On teidän pääsiäisjuhlanne ja tavun mukaan voin päästää yhden vangin vapaaksi”, hän sanoi. ”Kumman vapauttaisin Jeesuksen vai roisto Barabbaan?” Uskonnolliset johtajat yllyttivät ihmisiä huutamaan: ”Vapauta Barabbas!” ”Mutta mitä sitten teen Jeesukselle?” Pilatus kysyi. ”Ristiinnaulitse hänet!” ihmiset huusivat. ”Ristiinnaulitse Jeesus!” Pilatus pesi kätensä. Seuraavaksi hän ruoskitti Jeesuksen. Sitten sotilaat laittoivat Jeesuksen päähän orjantappurakruunun ja punaisen viitan hänen harteilleen. ”Tervehdys, juutalaisten kuningas”, he nauroivat. Sotilaat pakottivat Jeesuksen kantamaan ristinsä paikkaan, jossa ristiinnaulitseminen tapahtuisi. Hän kompasteli ja kaatui raskasta taakkaansa kantaessaan. Perillä Jeesus naulittiin ristille. Hänen äitinsä ja joitakin ystäviä oli paikalla. He itkivät nähdessään, kuinka Jeesus kärsi ja kuoli ristillä. Myöhemmin samana päivänä ystävät tulivat ja laittoivat Jeesuksen hautaan. He vierittivät suuren kiven haudan oveksi.

Lauluehdotukset: LV 31./VK 78. Vieraalla maalla kaukana,

Magdalan Maria tapaa Jeesuksen (Matt. 28, Joh. 20, Luuk 24)

Oli aikainen sunnuntaiaamu. Oli vielä pimeää, kun Magdalan Maria otti mukaansa tuoksuvia voiteita ja lähti käymään Jeesuksen haudalla. Perillä hän huomasi, että haudan ovena ollut kivi oli vieritetty pois. Magdalan Maria kurkisti pimeään ja kylmään hautaan kyynelten valuessa hänen poskillaan. Hän näki, ettei Jeesuksen ruumis ollut haudassa, vaan liinat, joihin se oli ollut käärittynä, olivat tyhjä! Jeesuksen sijaan haudassa oli kaksi enkeliä. ”Miksi itket?” kysyi toinen niistä. ”Koska Jeesuksen ruumis on viety pois, enkä tiedä minne”, Maria vastasi. Kun Maria kääntyi, hän näki miehen seisovan edessään. ”Herra”, hän sanoi, ”jos sinä olet vienyt pois Jeesuksen, kertoisitko minulle, missä hän on.” Mies vastasi yhdessä sanalla. ”Maria”, hän sanoi. Silloin Maria tunsi miehen, se oli Jeesus! Ja Jeesus oli elossa! ”Mene muiden luo”, Jeesus sanoi, ”ja kerro, mitä olet nähnyt”. Niin Maria juoksi opetuslasten luo ja kertoi heille, että Jeesus oli herännyt kuolleista.

Lauluehdotukset: LV32./VK 88. Lensi maahan enkeli, LV 37 Pääsiäinen jatkuu.

Jeesus valitsee opetuslapsia

Tasku sisältää kertomuksen Pietarin kalansaaliista. Taskussa on ommeltuna vene verkkoineen ja kaloineen sinisävyisellä taustalla. Taskussa on pehmokala.

Pietarin kalansaalis (Luuk.5:1-11)

Jeesus kulki Galileanjärven rannalla ja näki kaksi venettä. Kalastajat olivat huuhtomassa verkkojaan rannassa. Jeesus kysyi; "tuleeko kalaa"? Yksi kalastaja puisteli päätään. Jeesus sanoi "Souda vene keskelle järveä ja laske verkot" Kalastaja sanoi; " koko yön olemme yrittäneet, mutta jos sinä sanot, niin teen sen vielä kerran" Kalastajan nimi oli Pietari. Pietari laski verkot ja niihin alkoi heti uida kaloja. Kaloja oli niin paljon, että verkot melkein repesivät. Kalastajat toisesta veneestä tulivat apuun. He saivat niin paljon kalaa, että veneet olivat upota. Pietari ymmärsi, että Jeesus ei ollut kuka tahansa ihminen. Pietari sanoi: "Mene pois minun luotani, olen syntinen mies" Jeesus vastasi: "Älä pelkää. Lähde minun mukaani. Teen sinusta ihmisten kalastajan". Jeesus teki Pietariin niin suuren vaikutuksen, että Pietari lähti seuraamaan Jeesusta. Saman päätöksen tekivät myös Pietarin työkaverinsa nimeltään Jaakob, Johannes ja Andreas. Seurueeseen liittyi myös muita, miehiä ja naisia. Yhteensä heitä oli 12. Heitä sanottiin Jeesuksen opetuslapsiksi. Jeesus nimesi opetuslapsensa apostoleiksi. Heidän kanssaan Jeesus kiersi Galilean maakuntaa ja opetti ihmisille Jumalasta ja paransi sairaita.

Lauluehdotukset: LV 135. Taivaan Isällä on paljon lapsia, VK 420. Nyt soikoon taivas kiitostaan, VK 429. Ylitse kaikkien rajojen.

Olkaa hyviä kaikille

Taskusta paljastuu kertomus laupiaasta samarialaisesta. Tasku on pohjaväriiltään vaaleansininen ja kuvassa on yhteen liitetyt kädet sekä punaisesta kankaasta sydän. Yhteen liitetyt kädet kuvastavat toisesta välittämistä ja niistä huolehtimista, jotka apua tarvitsevat. Sydän taas kuvastaa lähimmäisenrakkautta. Taskussa on huovutettu punainen sydän.

Olkaa hyviä kaikille (Luuk. 10:25-37)

”Tiedän, miten Jumala tahtoo meidän elävän”, eräs mies sanoi Jeesukselle. ”minun täytyy rakastaa Jumalaa koko sydämestäni ja lähimmäistä niin kuin itseäni. Mutta pitääkö minun olla ystävällinen kaikille? Kuka oikein on lähimmäinen?” ”Kerron tarinan”, sanoi Jeesus. ”Mies oli matkalla Jerusalemissa Jerikoon, kun hänen kimppuunsa hyökättiin. Rosvot ottivat hänen rahansa ja vaatteensa ja jättivät hänet loukkaantuneena tielle makaamaan. Pappi kulki samaa tietä, mutta ohitti miehen pysähtymättä. Sitten leeviläinen tuli paikalle, mutta hänkin jatkoi matkaa pysähtymättä. Vähän myöhemmin samarialainen kulki tietä, eihän kukaan edes pidä samarialaisesta, mutta se ei haitannut samarialaista, joka pysähtyi ja alkoi sitoa miehen haavoja. Hän nosti miehen aasinsa selkään ja vei hänet majataloon. Siellä hän odotti, kunnes mies alkoi toipua ja antoi rahaa, että majatalonpitäjä huolehtisi miehestä.” Luulen, että tiedät, kuka kolmesta teki oikein, Jumalan toivomalla tavalla”, sanoi Jeesus. ”Tee sinä samoin.”

Lauluehdotukset: LV 137. Käteeni tartu, VK 954. Lahjalaulu, LV 148./VK 502. Jeesus meitä kosketa nyt.

Kertomus kadonneesta lampaasta

Lammas on kuvaus ihmisestä, joka on ollut Jeesuksen laumassa. Kertomuksessa lammas on ajautunut omille teilleen. Jeesus etsii kadonnutta lammasta ja löydettyään lampaan, johdattelee takaisin muiden lampaiden luokse. Tasku on väriltään sinivihreä ja siihen on ommeltu pieni lammas.

Kadonnut lammas (Luuk. 15:1-7)

Kun Jeesus puhui Jumalasta, hän kertoi tarinoita ja vertauksia, jotta ihmiset ymmärtäisivät paremmin, mitä hän tarkoitti. “Mitä luulette, että paimen tekee, jos hänellä on sata lammasta ja yksi eksyy?” “Hän jättää muut lampaat johonkin turvaisaan paikkaan ja lähtee etsimään yhtä eksynyttä. Hän etsii niin kauan, kunnes eksynyt lammas löytyy.” “Lampaan löytyessä hän kantaa lampaan turvaan ja kotiin saapuesaan järjestää juhlat ystävilleen sekä naapureilleen.” “Samalla tavalla juhlitaan taivaassa aina, kun joku, joka on elänyt huonoa elämää, katuu ja parantaa tapansa. “ Minä olen kuin hyvä paimen “, sanoi Jeesus. “Minä pidän teistä huolta kuin te olisitte minun hoitooni annettu lauma. En ikinä jätä teitä vihollisen armoille. Minä johdatan ja suojelen teitä.

Lauluehdotukset: LV 98. Kadonnut lammas, LV 99. Hyvä Paimen rakastaa, LV 100./VK 498 Nyt kulkee halki korpimaan.

Mikkelinpäivä

Kertomuksena tässä taskussa on Kirkkokäsikirjan Mikkelinpäivän evankeliumiin perustuva teksti. Tasku on vaaleansininen ja siinä on kankaasta sommiteltu enkeli kultasiipineen. Taskusta paljastuu lisäksi pieni enkeli hypisteltäväksi.

Sallikaa lasten tulla (Matt. 19; Mark. 10; Luuk. 18)

”Me menemme Jeesuksen luo!” Lapset hyppivät innoissaan. Lasten vanhemmat kävelivät heidän takanaan kantaen pienimpiä sylissä. ”Koska me näemme Hänet?” lapset kyselivät. ”Ihan pian,” vastasivat äidit. Viimein he näkivät Jeesuksen. Hän opetti ihmisiä ja hänen ympärillään oli paljon väkeä.

”Me haluaisimme tavata Jeesuksen,” sanoivat äidit Jeesuksen opetuslapsille. ”Pyytäisimme Häntä siunaamaan lapsia ja rukoilemaan heidän puolestaan. Olemme tulleet tänne kaukaa.” Opetuslapset näyttivät harmistuneilta. ”Ettekö näe, että Jeesuksella on kiire?” he sanoivat moittivasti. ”Hän on juuri opettamassa. Ei hänellä ole aikaa lapsille.” Lapset ja vanhemmat kääntyivät pettyneinä pois päin.

”Pysähtykää!” Se oli Jeesuksen ääni! ”Tulkaa takaisin!” Lapset kääntyivät ja juoksivat Jeesusta kohti. Vanhemmat kiiruhtivat heidän peränsään. ”Antakaa lasten tulla Minun luokseni,” sanoi Jeesus opetuslapsille. ”Älkää estäkö heitä, sillä taivasten valtakunta kuuluu juuri sellaisille kuin nämä lapset. Minä sanon teille: Joka ei ota Jumalan valtakuntaa niin kuin lapsi, se ei pääse sinne sisälle.” Sitten Jeesus kutsui lapset luokseen ja otti heidät syliinsä. Hän siunasi heitä ja rukoili heidän puolestaan.

Lauluehdotukset: LV 43./VK 494 Luoja enkeleineen, LV 44. Suojelusenkeli, LV 45. Suojassa enkelin, LV 94./VK 497 Kun äidit lapsiansa.

Viisi leipää ja kaksi kalaa

Ruokkimisen ihmeen kertomus on tämän taskun aiheena. Tasku on väriltään vaaleanvihreä ja siihen on sommiteltu kankaasta kori, jossa on leipiä ja kaloja. Taskussa on villasta huovutettuja leipiä viisi ja kaloja kaksi.

Viisi leipää ja kaksi kalaa (Matt. 14; Mark. 6; Luuk. 9; Joh. 6)

Jeesus oli opettanut suurta väkijoukkoa koko päivän. Oli tulossa ilta ja kaikki olivat nälkäisiä. Ihmisten vatsat alkoivat kurista. Mutta mistä he saisivat ruokaa? Kotiin oli pitkä matka ja lähimmät kylätkin olivat kaukana. "Antakaa heille jotain syötävää," sanoi Jeesus opetuslapsilleen. "Ei meillä ole rahaa ostaa ruokaa tällaiselle väkimäärälle," he vastasivat. "Sitä paitsi lähistöllä ei ole mitään paikkaa, mistä voisi edes ostaa ruokaa." "Menkää kysymään ihmisiltä, onko kenelläkään heistä ruokaa mukana," Jeesus sanoi opetuslapsille.

Andreas toi Jeesuksen luokse pienen pojan, jolla oli eväänään viisi pyöreää ohraleipää ja kaksi kuivattua kalaa. "Eivät nämä riitä alkuunkaan näin suurelle joukolle," sanoi Andreas. "Käskekää ihmisten kerääntyä pieniin ryhmiin ja istua alas," sanoi Jeesus opetuslapsille. Niin kaikki istuivat ruohikolle odottamaan.

Jeesus katsoi taivaaseen ja kiitti Jumalaa leivistä ja kaloista. Sitten hän mursi leivät palasiksi ja jakoi myös kalat osiin ja antoi ne opetuslapsille jaettavaksi. Jokainen sai leipää ja kalaa, eikä ruoka loppunut kesken. Kaikki miehet, naiset ja lapset söivät, kunnes heidän vatsansa olivat täynnä.

Sen jälkeen Jeesus käski opetuslastensa kerätä kaikki tähteeksi jääneet palaset ja niitä kertyi 12 täyttä korillista! Kun ihmiset näkivät, millaisen ihmeen Jeesus teki heidän silmiensä edessä, he sanoivat: "Tämä on nyt se profeetta, jota me olemme odottaneet!"

Lauluehdotukset: LV 102. Viisi leipää, kaksi kalaa, VK 501. Kuule Isä taivaan, VK 442. Herran ristin kantajiksi.

Kymmenen käskyä

Tasku on väritykseltään vaaleansininen ja siihen on sommiteltu kankaaiset lain-
taulut. Taskussa on kangaspussi, jossa on muovisia numeroita 1-10. Tekstissä
olevat kymmenen käskyä ovat osittain kahdessa eri kirjoitusasussa. Kursiivilla
kirjoitetut käskyt ovat Suomen evankelis- luterilaisen kirkon katekismuksesta
(Huovinen 2000). Tavallisella tekstillä kirjoitetut käskyt on muokattu kirkon selko-
kielisten sivujen käskyjen selityksistä (Suomen ev.-lut. kirkko. Selkokielisten sivut.
Usko ja elämä. Kymmenen käskyä)

Kymmenen käskyä (2 Moos. 19-20; 24; 31; 5 Moos. 5)

Israelin kansa vaelsi erämaassa matkalla Luvattuun maahan. Kun he
olivat leirytyneet Siinain vuoren lähelle, Jumala sanoi Moosekselle:
”Sano kansalle näin: Teidän täytyy kuunnella Minua ja totella käsky-
jäni. Silloin teistä tulee Minun pyhä kansani, joka on siunaukseksi koko
maailmalle. Laskeudun vuorelle kolmantena päivänä ja kansa saa
kuulla ääneni.” Mooses kertoi kansalle mitä Herra oli hänelle sanonut
ja kansa lupasi totella. Kaikki alkoivat valmistautua tapaamiseen.
Kolmannen päivän aamuna paksu pilvi laskeutui vuoren ylle. Alkoi jy-
ristä ja salamoida. Sitten kuului torven ääni. Mooses johdatti kansan
vuoren juurelle ja kaikki kuulivat, kun Jumala puhui heille jyrisevällä
äänellä: ”Minä olen herra sinun Jumalasi. Minä toin sinut pois Egyptin
orjuudesta”. Sitten Jumala käski Mooseksen tulla ylös vuorelle. Siellä
Jumala kirjoitti kymmenen käskyä kivitauluihin ja Mooses toi ne kan-
san nähtäväksi.

1. Palvele vain Jumalaa, sillä Hän on sinut luonut. / *Minä olen Herra, sinun Jumalasi. Sinulla ei saa olla muita jumalia.*
2. Kunnioita Jumalan nimeä/ *Älä käytä väärin Herran, Jumalasi nimeä.*
3. Muista pitää lepopäivä/ *Pyhitä lepopäivä.*
4. *Kunnioita isääsi ja äitiäsi*

5. *Älä tapa.*
6. *Ole uskollinen aviopuolisollesi/ Älä tee aviorikosta.*
7. *Älä varasta.*
8. *Älä valehtele vaan puhu totta. Älä puhu pahaa toisista ihmisistä/ Älä lausu väärää todistusta lähimmäisestäsi.*
9. *Älä tavoittele lähimmäisesi omaisuutta.*
10. *Älä kadehdi toisen omaa/ Älä tavoittele lähimmäisesi puolisoa, työntekijöitä, karjaa äläkä mitään, mikä hänelle kuuluu.*

Lauluehdotukset: VK 191. On meille Herra Jumala lakinsa julistanut.

Surullinen nukke

Satu Surullinen nukke on Päivi Tuulikki Koskelan kirjoittama. Se löytyy satupalvelu sivustolta, johon on koottu opettavaisia satuja. Satu tulee samaan taskuun ”Olkaa hyviä kaikille” kertomuksen kanssa. Satu opettaa miten kaikkia tulisi kohdella hyvin.

Anne oli hyvin sievä nukke. Sillä oli pitkät vaaleat hiukset, joita saattoi kammata. Sillä oli sirot kädet ja jalat. Kasvot olivat ystävälliset ja silmät suuret ja siniset. Mutta ne olivat kovin, kovin surulliset silmät. Tiedätkö, miksi nukke oli surullinen? Se johtui eräästä lapsesta. Nuken nimittäin omisti tyttö nimeltä Sannamari. Sannamari kohteli Anne-nukkea huonosti. Tyttö jätti nuken lojumaan minne sattui, joskus myös ulos mutaiseen maahan. Sannamari repi kipeästi Annen hiuksia. Kerran tyttö heitti onnettoman nuken autotallin katolle. Se joutui lojumaan siellä viikon, ennen kuin tytön isä huomasi nuken ja haki sen alas. Tyttö kohteli kaikkia lelujaan yhtä huonosti: Hän oli repinyt Nallelta silmän päästä ja hukannut sen. Autosta oli irronnut ovi, kun Sannamari oli potkaissut sitä. Kaikista peleistä oli nappuloita ja kortteja hukassa, koska tyttö jätti ne aina hajan hajan. Leluilla oli aina paha mieli sen jälkeen, kun Sannamari oli leikkinyt. ”Katsokaa!” itki Nalle eräänä iltana ja näytti tassuaan, ”Eikö riitä, että silmäni on revitty irti, nyt tassukin on puoleksi revennyt!” Muut lelut koettivat lohdutella onnetonta Nallea. ”Nyt tämä saa riittää!” Anne-nukke sanoi. Muut lelut katsoivat sitä hämmästyneinä. ”Mitä me muka voisimme tehdä?” ne ihmettelivät. ”Meidän täytyy puhua Sannamarille”, Anne julisti päättäväisesti. ”Puhua? Ei ihmisille saa puhua!” toiset kauhistuivat. ”Nyt on pakko”, nukke sanoi ja lähti marssimaan leikkihuoneesta kohti makuuhuonetta, jossa Sannamari nukkui. Muut lelut seurasivat varovaisesti jonkin matkan päässä. Anne-nukke kiipesi Sannamarin sängyn reunalle ja koputti tyttöä olkapäähän. Tyttö heräsi ja nousi unisena istumaan. ”Nyt tämä saa riittää!” Anne sanoi. ”Mikä saa riittää?” Sannamari kysyi ja

katsoi ihmeissään sängynreunalla seisovaa nukkea. ”Lelujen huonosti kohtelu saa riittää”, nukke selvensi, ”Katso nyt, mitä sinä olet tehnyt: Nallella on silmä hukassa ja tassu melkein irti. Autosta puuttuu ovi. Peleistä puuttuu nappuloita. Sinä et kerta kaikkiaan osaa pitää huolta leluistasi. Sinä olet vastuussa leluistasi, etkö käsitä!” Sitten Anne-nukke purskahti itkuun. Sannamari katseli lelujaan ja tunsu syyllisyyden piston sydämessään. Nukke oli oikeassa. Hän ei ollut huolehtinut leluistaan. Hän ei ollut tullut ajatelleeksi, että oli vastuussa niistä. ”Anteeksi”, tyttö sanoi, ”Minä lupaan parantaa tapani.”

Kun Sannamari aamulla heräsi, lelut olivat tavalliseen tapaan leikkihuoneessa. Juuri siellä, mihin hän oli ne illalla sattunut nakkamaan. Sannamari poimi Nallen lattialta. ”Minä kysyn, osaisiko äiti korjata sinut”, tyttö lupasi. Sitten Sannamari kokosi kaikki pelit omiin laatikkoihinsa ja nosti hyllylle. Lopuksi tyttö nosti syliinsä Anne-nukken ja rutisti sen kainaloonsa. ”Sinun ei enää tarvitse olla surullinen, Anne”, Sannamari lupasi, ”Tästä lähtien minä pidän kaikista leluista hyvää huolta.”

Helka-hiiri

Helka-hiiri sadun tarkoitus on opettaa, että luontoa ei saa roskata. Se on samassa taskussa kuin kertomus Kaunis maailma.

Helka hiirellä oli punertavan ruskea turkki ja pitkä häntä. Helka-hiiri asui viihtyisässä kolossa suuren männyn juurien alla. Hiirellä oli pesässään pehmainen sammalvuode ja iso kasa jyviä ja pähkinöitä varattuna ruoaksi. Helkan ystävä oli Silja-siili. Silja oli pieni ja piikikäs ja aika säikky. Jos siili pelästyi, se meni salamannopeasti pikkuseksi piikkipalloksi.

Eräänä päivänä Helka ja Silja olivat leikkimässä piilosta. Oli Helkan vuoro etsiä. Hiiri kurkkasi ison kiven taakse. Siiliä ei näkynyt. Entä ison kuusen alla? Ei sielläkään. Minne Silja oli oikein piiloutunut? Hiiren ihmetellessä jostakin kuului tukahtunut ääni: ”Helka! Auta!” Hiiri juosta piipersi äänen suuntaan ja sieltä, suuren kannon takaa, hän löysi ystävänsä. Mutta voi kauhistus! Siili oli löytänyt kerän villalankaa ja alkanut leikkiä sillä. Se oli varmaan säikähtänyt jotakin ja mennyt piikkipalloksi ja onnettomuudekseen vielä kierinyt langassa. Nyt onneton siili on tiukasti paketoitunut ja lanka oli sotkeentunut ristiin rastiin sen piikkeihin. ”Pysy paikoillasi, minä autan sinua”, Helka-hiiri sanoi ja kiiruhti ystävänsä luokse. Hiiri aukaisi jo suunsa valmiina jyrsimään langan poikki. Mutta sitten se sulki suunsa ja mietti. Lankaa oli vaikka, kuinka pitkästi. Menisi koko päivä jyrsiä kaikki langat poikki. Voisiko sen kerä auki? Silloin siili pääsisi nopeammin pulasta. Hiiri etsi langan pään ja otti siitä kiinni. Sitten se lähti juoksemaan Siljan ympäri. Se juoksi ja juoksi ja juoksi, ja naru purkautui siilin ympäriltä. Mutta oi voi! Innoissaan hiiri ei ollut huomannut, että nyt naru kiertyi samalla sen itsensä ympärille. Lopputulos oli, että Helka-hiiri oli kuin iso lankakerä, jolla oli jalat ja pää. Mutta ainakin hän oli vapauttanut ystävänsä pinteestä. ”Kiitos!” Silja-siili sanoi kömpiessään jaloilleen. Sitten se huomasi, mihin pulaan Helka-hiiri oli itse joutunut auttaessaan häntä. Voi ei! Mikäs nyt neuvoksi? Hel-

kalla alkoi tulla aika kuuman lankakerän sisällä. Sitten se keksi. ”Kiinnitä langan toinen pää tuohon isoon kantoon”, hiiri pyysi. Siili teki työtä käskettyä. Sitten hiiri lähti juoksemaan kannon ympäri. Ympäri ja ympäri. Samalla lanka keriytyi hiiren ympäriltä kannon ympärille. Noin! Lopultakin hiiri oli vapaa. Helka solmi langan toisen pään lujasti, että se pysyisi kannon ympärillä, eikä kukaan muu enää sotkeentuisi siihen. ”Kukahhan tuon oli tänne metsään jättänyt?” Silja-siili ihmetteli katsellessaan lankaa. ”Joku ihminen varmaan”, Helka hiiri tuhahti, ”Ihmiset monesti jättävät metsään jotakin roskia, eivätkä yhtään ajattele, kuinka vaarallisia ne voivat olla meille eläimille.” Helka ja Silja jatkoivat leikkimistä. Pian metsä kaikui taas ystäväysten naurusta.

LIITE 4. Kertomuskortit

Kaunis maailma

Jumala oli olemassa alusta alkaen. Kaikkiolla oli pimeää, mutta Jumala teki pimeyteen kauniin valon. Kaikkiolla oli vettä, mutta Jumala teki veden keskelle maan, jota joet halkoivat ja meret reunustivat. Jumala muovasi vuoria ja laaksoja ja täytti ne puilla ja pensaille, kauniilla väreillä ja ihanilla tuoksuilla. Jumala asetti planeetat paikoilleen ja laittoi auringon paistamaan päivällä ja kuun hohtamaan yötaivaalla. Jumala täytti joet, järvet ja meret erilaisilla uivilla otuksilla ja taivaan hän laittoi täyteen lintujen viserrystä ja siiveniskuja. Maan pinnalle hän teki laukkaavia ja loikkivia otuksia, sileäkarvaisia ja piikikkäitä otuksia. Jumala piti tekemistään väreistä ja kuvioista, kaikista pienistä yksityiskohdista, jotka tekivät jokaisesta eläimestä erityisen. Sitten Jumala loi miehen ja naisen. Hän siunasi heidät ja luomansa eläimet, jotta kaikki saisivat jälkeläisiä ja maa tulisi täyteen elämää. Jumala oli tyytyväinen kaikkeen, mitä oli tehnyt. Sitten Jumala kävi ansaitsemalleen levolle.

Lauluehdotukset:

LV 157. Ken on luonut kukkasen

LV 68./VK 135. Jumala loi

LV 89. Tulkoon valo

Nooan arkki

Jumala oli luonut maailman hyväksi, mutta ihmiset sotivat ja kiusasivat toisiaan. Kun Jumala näki pahuuden lisääntyvän, häntä alkoi kaduttaa maailman luominen. Jumala päätti hävittää kaikki, paitsi Nooan perheen, koska he olivat eläneet niin, kuin Jumala oli ajatellut. Jumala sanoi Nooalle; tee itsellesi kelluva arkki. Lähetän vedenpaisumuksen maan päälle ja hävitän kaiken. Mene arkkiin ja ota mukaan vaimosi ja kaikki kolme poikaasi vaimoineen. Ota arkkiin myös kaksi kappaletta jokaista eläintä, uroksia ja naaraita, jotta eläimet säilyisivät hengissä. Lastaa arkki täyteen ruokaa, matka tulisi kestäämään kauan. Nooa teki työtä käskettyä. Sitten alkoi rankkasade, joka kesti monta päivää. Vettä pulppusi myös maan sisältä. Vedet kohosivat monta metriä, korkeat vuoretkin jäivät veden alle. Kaikki elävät olennot tuhoutuivat, paitsi ne, jotka Nooa oli ottanut mukaansa arkkiin. Kesti viisi kuukautta, kunnes vesi alkoi laskea.

takaisin tuoden nokassaan oliivipuun lehden. Jossain oli jo kuivaa maata. Pian arkki karahti pohjastaan kiinni ja matkustajat pääsivät taas

Nooa lähetti korpin tähystämään, jos maata olisi jo tullut esiin. Jonkin ajan kuluttua Nooa lähetti uudelleen matkaan kyyhkysen, joka palasi takaisin tuoden nokassaan oliivipuun lehden. Jossain oli jo kuivaa maata. Pian arkki karahti pohjastaan kiinni ja matkustajat pääsivät taas maan pinnalle ja uusi elämä voisi alkaa. Jumala lupasi Nooalle, että ei enää koskaan hävitä maata. "Tämä on merkki liitosta, jonka minä ihmisen kanssa teen" Hän sanoi ja teki taivaalle värikkään sateenkaaren.

Lauluehdotukset:

LV 91. Nooan arkki

VK 759. Tuo lehvää öljypuiden

VK 215. Oi armon merta ihmeellistä

Merkki taivaalla

Viisaat miehet, kaukana itäisellä maalla, katselivat taivasta ja laskivat tähtien ratoja. Yhtäkkiä he kaikki huomasivat saman: taivaalla oli tähti, aivan varmasti oli, jota kukaan ei ollut nähnyt aikaisemmin. ”se on merkki”, he päätelivät. ”Juutalaisille on syntynyt uusi kuningas.” Viisaat miehet päättivät lähteä katsomaan häntä. He pakkasivat pitkälle matkalleen mukaan hienoja lahjoja. He matkasivat öisin seuraten tähteä. Saavuttuaan Jerusalemiin he suuntasivat kulkunsa Herodeksen palatsiin. Tottahan Herodes tietäisi, missä uusi juutalaisten kuningas oli. Mutta kuningas Herodes suuttui ajatuksesta, että uusi kuningas tulisi hänen tilalleen. Samalla hän alkoi tehdä ilkeitä suunnitelmia. ”Profeetat sanoivat, että uusi kuningas syntyy Betlehemissä.” Herodes kertoi kysytyään asiaa neuvonantajiltaan. ”Menkää sinne ja tulkaa kertomaan, missä hän on, että minäkin voin mennä palvomaan häntä.”

He löysivät Marian ja vauvan. Jeesukselle he antoivat lahjaksi kultaa, suitsuketta ja mirhaa ja sitten he kumarsivat hänen edessään. Viisaat miehet saivat varoituksensa unessa,

Viisaat miehet seurasivat tähteä Betlehemiin. He löysivät Marian ja vauvan. Jeesukselle he antoivat lahjaksi kultaa, suitsuketta ja mirhaa ja sitten he kumarsivat hänen edessään. Viisaat miehet saivat varoituksensa unessa, että heidän ei pitäisi palata pahan Herodeksen luokse. He menivät kotiinsa toista tietä.

Lauluehdotukset:

LV 10. Heinillä härkien

LK 8./VK 21. Enkeli taivaan

Jeesus kuolee ristillä

Jeesus vietiin Pontius Pilatuksen taloon. Pilatus oli ainoa, joka saattoi tuomita Jeesuksen kuolemaan. Mutta Jeesus ei ollut tehnyt mitään väärää, eikä Pilatus tiennyt mitä tehdä. Jos hän vapauttaisi Jeesuksen, uskonnolliset johtajat suuttuisivat. Hän vei Jeesuksen ulos ja puhui siellä odottavalle ihmisjoukolle. "On teidän pääsiäisjuhlanne ja tavan mukaan voin päästää yhden vangin vapaaksi", hän sanoi. "Kumman vapauttaisin Jeesuksen vai roisto Barabbaan?" Uskonnolliset johtajat yllyttivät ihmisiä huutamaan: "Vapauta Barabbas!" "Mutta mitä sitten teen Jeesukselle?" Pilatus kysyi. "Ristiinnaulitse hänet!" ihmiset huusivat. "Ristiinnaulitse Jeesus!" Pilatus pesi kätensä. Seuraavaksi hän ruuskitti Jeesuksen. Sitten sotilaat laittoivat Jeesuksen päähän orjantappurakruunun ja punaisen viitan hänen harteilleen.

Hän kompasteli ja kaatui raskasta taakkaansa kantaessaan. Perillä Jeesus naulittiin ristille. Hänen äitinsä ja joitakin ystäviä oli paikalla. He itkivät nähdessään, kuinka Jeesus

"Tervehdys, juutalaisten kuningas", he nauroivat. Sotilaat pakottivat Jeesuksen kantaamaan ristinsä paikkaan, jossa ristiinnaulitseminen tapahtuisi. Hän kompasteli ja kaatui raskasta taakkaansa kantaessaan. Perillä Jeesus naulittiin ristille. Hänen äitinsä ja joitakin ystäviä oli paikalla. He itkivät nähdessään, kuinka Jeesus kärsi ja kuoli ristillä. Myöhemmin samana päivänä ystävät tulivat ja laittoivat Jeesuksen hautaan. He vierittivät suuren kiven haudan oveksi.

Lauluehdotukset:

LV 31./VK 78. Vieraalla maalla kaukana

Pietarin kalansaalis

Jeesus kulki Galileanjärven rannalla ja näki kaksi venettä. Kalastajat olivat huuhtomassa verkkojaan rannassa. Jeesus kysyi; "tuleeko kalaa"? Yksi kalastaja puisteli päätään. Jeesus sanoi "Souda vene keskelle järveä ja laske verkot" Kalastaja sanoi; "koko yön olemme yrittäneet, mutta jos sinä sanot, niin teen sen vielä kerran" Kalastajan nimi oli Pietari. Pietari laski verkot ja niihin alkoi heti uida kaloja. Kaloja oli niin paljon, että verkot melkein repesivät. Kalastajat toisesta veneestä tulivat apuun. He saivat niin paljon kalaa, että veneet olivat upota. Pietari ymmärsi, että Jeesus ei ollut kuka tahansa ihminen. Pietari sanoi: "Mene pois minun luotani, olen syntinen mies" Jeesus vastasi: "Älä pelkää. Lähde minun mukaani. Teen sinusta ihmisten kalastajan". Jeesus teki Pietariin niin suuren vaikutuksen, että Pietari lähti seuraamaan Jeesusta. Saman päätöksen tekivät myös Pietarin työtoverit nimeltään Jaakob, Johannes ja Andreas.

Yhteensä heitä oli 12. Heitä sanottiin Jeesuksen opetuslapsiksi. Jeesus nimesi opetuslap-

Seurueeseen liittyi myös muita, miehiä ja naisia. Yhteensä heitä oli 12. Heitä sanottiin Jeesuksen opetuslapsiksi. Jeesus nimesi opetuslapsensa apostoleiksi. Heidän kanssaan Jeesus kiersi Galilean maakuntaa ja opetti ihmisille Jumalasta ja paransi sairaita.

Lauluehdotukset:

LV 135. Taivaan Isällä on paljon lapsia

VK 420. Nyt soikoon taivas kiitostaan

VK 429. Ylitse kaikkien rajojen

Olkaa hyviä kaikille

”Tiedän, miten Jumala tahtoo meidän elävän”, eräs mies sanoi Jeesukselle. ”minun täytyy rakastaa Jumalaa koko sydämeistäni ja lähimmäistä niin kuin itseäni. Mutta pitääkö minun olla ystävällinen kaikille? Kuka oikein on lähimmäinen?” ”Kerron tarinan”, sanoi Jeesus. ”Mies oli matkalla Jerusalemissa Jerikoon, kun hänen kimppuunsa hyökättiin. Rosvot ottivat hänen rahansa ja vaatteensa ja jättivät hänet loukkaantuneena tielle matkaamaan. Pappi kulki samaa tietä, mutta ohitti miehen pysähtymättä. Sitten leeviläinen tuli paikalle, mutta hänkin jatkoi matkaa pysähtymättä. Vähän myöhemmin samarialainen kulki tietä, eihän kukaan edes pidä samarialaisesta, mutta se ei haitannut samarialaista, joka pysähtyi ja alkoi sitoa miehen haavoja. Hän nosti miehen aasinsa selkään ja vei hänet majataloon.

” Luulen, että tiedät, kuka kolmesta teki oikein, Jumalan toivomalla tavalla”, sanoi Jeesus. ”Tee sinä samoin.”

Siellä hän odotti, kunnes mies alkoi toipua ja antoi rahaa, että majatalonpitäjä huolehtisi miehestä. ”Luulen, että tiedät, kuka kolmesta teki oikein, Jumalan toivomalla tavalla”, sanoi Jeesus. ”Tee sinä samoin.”

Lauluehdotukset:

LV 137. Käteeni tartu

VK 954. Lahjalaulu

LV 148./VK 502. Jeesus meitä kosketa nyt

Kadonnut lammas

Kun Jeesus puhui Jumalasta, hän kertoi tarinoita ja vertauksia, jotta ihmiset ymmärtäisivät paremmin, mitä hän tarkoitti. "Mitä luulette, että paimen tekee, jos hänellä on sata lammasta ja yksi eksyy?" "Hän jättää muut lampaat johonkin turvaisaan paikkaan ja lähtee etsimään yhtä eksynyttä. Hän etsii niin kauan, kunnes eksynyt lammas löytyy." "Lampaan löytyessä hän kantaa lampaan turvaan ja kotiin saapuessaan järjestää juhlat ystävilleen sekä naapureilleen." "Samalla tavalla juhlietaan taivaassa aina, kun joku, joka on elänyt huonoa elämää, katuu ja parantaa tapansa. "Minä olen kuin hyvä paimen", sanoi Jeesus. "Minä pidän teistä huolta kuin te olisitte minun hoitooni annettu lauma. En ikinä jätä teitä vihollisen armoille. Minä johdatan ja suojelen teitä.

Lauluehdotukset:

LV 98. Kadonnut lammas

LV 99. Hyvä Paimen rakastaa

LV 100./VK 498. Nyt kulkee halki korpimaan

LV 133./VK 499. Jumalan kämmenellä

Magdalan Maria tapaa Jeesuksen

Oli aikainen sunnuntaiaamu. Oli vielä pimeää, kun Magdalan Maria otti mukaansa tuoksuvia voiteita ja lähti käymään Jeesuksen haudalla. Perillä hän huomasi, että haudan ovena ollut kivi oli vieritetty pois. Maria kurkisti pimeään ja kylmään hautaan kyynelten valuessa hänen poskillaan. Hän näki, ettei Jeesuksen ruumis ollut haudassa, vaan liinat, joihin se oli ollut käärittynä, olivat tyhjät! Jeesuksen sijaan haudassa oli kaksi enkeliä. "Miksi itket?" kysyi toinen niistä. "Koska Jeesuksen ruumis on viety pois, enkä tiedä minne", Maria vastasi. Kun Maria kääntyi, hän näki miehen seisovan edessään. "Herra", hän sanoi, "jos sinä olet vinyt pois Jeesuksen, kertoisitko minulle, missä hän on." Mies vastasi yhdessä sanalla. "Maria", hän sanoi. Silloin Maria tunsi miehen, se oli Jeesus! Ja Jeesus oli elossa! "Mene muiden luo", Jeesus sanoi, "ja kerro, mitä olet nähnyt". Niin Maria juoksi opetuslasten luo ja kertoi heille, että Jeesus oli herännyt kuolleista.

Lauluehdotukset:

LV32./VK 88. Lensi maahan enkeli

LV 37 Pääsiäinen jatkua saa

Sallikaa lasten tulla

"Me menemme Jeesuksen luo!" Lapset hypivät innoissaan. Lasten vanhemmat kävelivät heidän takanaan kantaen pienimpiä sylissä. "Koska me näemme Hänet?" lapset kyselivät. "Ihan pian," vastasivat äidit. Viimein he näkivät Jeesuksen. Hän opetti ihmisiä ja hänen ympärillään oli paljon väkeä.

"Me haluaisimme tavata Jeesuksen," sanoivat äidit Jeesuksen opetuslapsille. "Pyytäisimme Häntä siunaamaan lapsia ja rukoukseen heidän puolestaan. Olemme tulleet tänne kaukaa." Opetuslapset näyttivät harmistuneilta. "Ettekö näe, että Jeesuksella on kiire?" he sanoivat moittivasti. "Hän on juuri opettamassa. Ei hänellä ole aikaa lapsille." Lapset ja vanhemmat kääntyivät pettyneinä pois päin.

"Pysähtykää!" Se oli Jeesuksen ääni! "Tulkaa takaisin!" Lapset kääntyivät ja juoksivat Jeesusta kohti. Vanhemmat kiiruhtivat heidän perässään.

"Antakaa lasten tulla Minun luokseni," sanoi Jeesus opetuslapsille. "Älkää estäkö heitä, sillä taivasten valtakunta kuuluu juuri sellaisille kuin nämä lapset. Minä sanon teille: Joka ei ota Jumalan valtakuntaa niin kuin lapsi, se

"Antakaa lasten tulla Minun luokseni," sanoi Jeesus opetuslapsille. "Älkää estäkö heitä, sillä taivasten valtakunta kuuluu juuri sellaisille kuin nämä lapset. Minä sanon teille: Joka ei ota Jumalan valtakuntaa niin kuin lapsi, se ei pääse sinne sisälle." Sitten Jeesus kutsui lapset luokseen ja otti heidät syliinsä. Hän siunasi heitä ja rukoili heidän puolestaan.

Lauluehdotukset:

LV 43./VK 494. Luoja enkeleineen

LV 44. Suojelusenkeli

LV 45. Suojassa enkelin

LV 94./VK 497. Kun äidit lapsiansa

Viisi leipää ja kaksi kalaa

Jeesus oli opettanut suurta väkijoukkoa koko päivän. Oli tulossa ilta ja kaikki olivat nälkäisiä. Ihmisten vatsat alkoivat kurista. Mutta mistä he saisivat ruokaa? Kotiin oli pitkä matka ja lähimmät kylätkin olivat kaukana. "Antakaa heille jotain syötävää," sanoi Jeesus opetuslapsilleen. "Ei meillä ole rahaa ostaa ruokaa tällaiselle väkimäärälle," he vastasivat. "Sitä paitsi lähistöllä ei ole mitään paikkaa, mistä voisi edes ostaa ruokaa." "Menkää kysymään ihmisiltä, onko kenelläkään heistä ruokaa mukana," Jeesus sanoi opetuslapsille.

Andreas toi Jeesuksen luokse pienen pojan, jolla oli eväänään viisi pyöreää ohraleipää ja kaksi kuivattua kalaa. "Eivät nämä riitä alkuunkaan näin suurelle joukolle," sanoi Andreas. "Käsketekää ihmisten kerääntyä pieniin ryhmiin ja istua alas," sanoi Jeesus opetuslapsille. Niin kaikki istuivat ruohikolle odottamaan.

Jeesus katsoi taivaaseen ja kiitti Jumalaa leivistä ja kaloista. Sitten hän mursi leivät palasiksi ja jakoi myös kalat osiin ja antoi ne opetuslapsille jaettavaksi. Jokainen sai leipää ja kalaa, eikä ruoka loppunut kesken. Kaikki miehet, naiset ja lapset söivät, kunnes heidän vatsansa olivat täynnä.

Sen jälkeen Jeesus käski opetuslastensa kerätä kaikki tähteeksi jääneet palaset ja niitä kertyi 12 täyttä korillista! Kun ihmiset näkivät, millaisen ihmeen Jeesus teki heidän silmiensä edessä, he sanoivat: "Tämä on nyt se profeetta, jota me olemme odottaneet!"

Lauluehdotukset:

LV 102. Viisi leipää, kaksi kalaa

VK 501. Kuule Isä taivaan

VK 442. Herran ristin kantajiksi

Kymmenen käskyä

Israelin kansa vaelsi erämaassa matkalla Luvattuun maahan. Kun he olivat leiriytyneet Siinain vuoren lähelle, Jumala sanoi Moosekselle: "Sano kansalle näin: Teidän täytyy kuunnella Minua ja totella käskyjäni. Silloin teistä tulee Minun pyhä kansani, joka on siunaukseksi koko maailmalle. Laskeudun vuorelle kolmantena päivänä ja kansa saa kuulla ääneni." Mooses kertoi kansalle mitä Herra oli hänelle sanonut ja kansa lupasi totella. Kaikki alkoivat valmistautua tapaamiseen.

Kolmannen päivän aamuna paksu pilvi laskeutui vuoren ylle. Alkoi jyristä ja salamoida. Sitten kuului torven ääni. Mooses johdatti kansan vuoren juurelle ja kaikki kuulivat, kun Jumala puhui heille jyrisevällä äänellä: "Minä olen herra sinun Jumalasi. Minä toin sinut pois Egyptin orjuudesta". Sitten Jumala käski Mooseksen tulla ylös vuorelle. Siellä Jumala kirjoitti kymmenen käskyä kivitauluihin ja Mooses toi ne kansan nähtäväksi.

1. Palvele vain Jumalaa, sillä Hän on sinut luonut. / *Minä olen Herra, sinun Jumalasi. Sinulla ei saa olla muita jumalia.*
2. Kunnioita Jumalan nimeä/ *Älä käytä väärin Herran, Jumalasi nimeä.*
3. Muista pitää lepopäivä/ *Pyhitä lepopäivä.*
4. *Kunnioita isääsi ja äitiäsi*
5. *Älä tapa.*
6. Ole uskollinen aviopuolisollesi/ *Älä tee aviorikosta.*
7. *Älä varasta.*
8. Älä valehtele vaan puhu totta. Älä puhu pahaa toisista ihmisistä/ *Älä lausu väärää todistusta lähimmäises-täsi.*
9. *Älä tavoittele lähimmäisesi omaisuutta.*
10. Älä kadehdi toisen omaa/ *Älä tavoittele lähimmäisesi puolisoa, työntekijöitä, karjaa äläkä mitään, mikä hä-*

Surullinen nukke 1/2

Surullinen nukke

Anne oli hyvin sievä nukke. Sillä oli pitkät vaaleat hiukset, joita saattoi kammata. Sillä oli sirot kädet ja jalat. Kasvot olivat ystävälliset ja silmät suuret ja siniset. Mutta ne olivat kovin, kovin surulliset silmät. Tiedätkö, miksi nukke oli surullinen? Se johtui eräästä lapsesta. Nukken nimittäin omisti tyttö nimeltä Sannamari. Sannamari kohteli Anne-nukkeä huonosti. Tyttö jätti nukan lojumaan minne sattui, joskus myös ulos mutaiseen maahan. Sannamari repi kipeästi Annen hiuksia. Kerran tyttö heitti onnettoman nukan autotallin katolle. Se joutui lojumaan siellä viikon, ennen kuin tytön isä huomasi nukan ja haki sen alas. Tyttö kohteli kaikkia lelujaan yhtä huonosti: Hän oli repinyt Nallelta silmän päästä ja hukannut sen. Autosta oli irronnut ovi, kun Sannamari oli potkaissut sitä. Kaikista peleistä oli nappuloita ja kortteja hukassa, koska tyttö jätti ne aina hujan hajan. Leluilla oli aina paha mieli sen jälkeen, kun Sannamari oli leikkinyt.

"Katsokaa!" itki Nalle eräänä iltana ja näytti tassuaan, "Eikö riitä, että silmäni on revitty irti, nyt tassukin on puoleksi revennyt!" Muut lelut koettivat lohdutella onnetonta Nallea. "Nyt tämä saa riittää!" Anne-nukke sanoi. Muut lelut katsoivat sitä hämmästyneinä. "Mitä me muka voisimme tehdä?" ne ihmettelivät. "Meidän täytyy puhua Sannamarille", Anne julisti päättäväisesti. "Puhua? Ei ihmisille saa puhua!" toiset kauhistuivat. "Nyt on pakko", nukke sanoi ja lähti marssimaan leikkihuoneesta kohti makuuhuonetta, jossa Sannamari nukkui. Muut lelut seurasivat varovaisesti jonkin matkan päässä. Anne-nukke kiipesi Sannamarin sängyn reunalle ja koputti tyttöä olkapäähän. Tyttö heräsi ja nousi uni-sena istumaan. "Nyt tämä saa riittää!" Anne sanoi. "Mikä saa riittää?" Sannamari kysyi ja katsoi ihmeissään sängynreunalla seisovaa nukkea. "Lelujen huonosti kohtelu saa riittää", nukke selvensi, "Katso nyt, mitä sinä olet tehnyt: Nallella on silmä hukassa ja tassu melkein irti. Autosta puuttuu ovi.

"Katsokaa!" itki Nalle eräänä iltana ja näytti tassuaan, "Eikö riitä, että silmäni on revitty irti, nyt tassukin on puoleksi revennyt!" Muut lelut koettivat lohdutella onnetonta Nallea. "Nyt tämä saa riittää!" Anne-nukke sanoi. Muut lelut katsoivat sitä hämmästyneinä. "Mitä me muka voisimme tehdä?" ne ihmettelivät. "Meidän täytyy puhua Sannamarille", Anne julisti päättäväisesti. "Puhua? Ei ihmisille saa puhua!" toiset kauhistuivat. "Nyt on pakko", nukke sanoi ja lähti marssimaan leikkihuoneesta kohti makuuhuonetta, jossa Sannamari nukkui. Muut lelut seurasivat varovaisesti jonkin matkan päässä. Anne-nukke kiipesi Sannamarin sängyn reunalle ja koputti tyttöä olkapäähän. Tyttö heräsi ja nousi uni-sena istumaan. "Nyt tämä saa riittää!" Anne sanoi. "Mikä saa riittää?" Sannamari kysyi ja katsoi ihmeissään sängynreunalla seisovaa nukkea. "Lelujen huonosti kohtelu saa riittää", nukke selvensi, "Katso nyt, mitä sinä olet tehnyt: Nallella on silmä hukassa ja tassu melkein irti. Autosta puuttuu ovi.

Peleistä puuttuu nappuloita. Sinä et kerta kaikkiaan osaa pitää huolta leluistasi. Sinä olet vastuussa leluistasi, etkö käsitä!" Sitten

Surullinen nukke 2/2

Peleistä puuttuu nappuloita. Sinä et kerta kaikkiaan osaa pitää huolta leluistasi. Sinä olet vastuussa leluistasi, etkö käsitä!” Sitten Anne-nukke purskahti itkuun. Sannamari katseli lelujaan ja tunsi syyllisyyden piston sydämessään. Nukke oli oikeassa. Hän ei ollut huolehtinut leluistaan. Hän ei ollut tullut ajatelleeksi, että oli vastuussa niistä. ”Anteeksi”, tyttö sanoi, ”Minä lupaan parantaa tapani.” Kun Sannamari aamulla heräsi, lelut olivat tavalliseen tapaan leikkihuoneessa. Juuri siellä, mihin hän oli ne illalla sattunut nakkamaan. Sannamari poimi Nallen lattialta. ”Minä kysyn, osaisiko äiti korjata sinut”, tyttö lupasi. Sitten Sannamari kokosi kaikki pelit omiin laatikkoihinsa ja nosti hyllylle. Lopuksi tyttö nosti syliinsä Anne-nuken ja rutisti sen kainaloonsa. ”Sinun ei enää tarvitse olla surullinen, Anne”, Sannamari lupasi, ”Tästä lähtien minä pidän kaikista leluista hyvää huolta.”

Helka-hiiri 1/2

Helka-hiiri

Helka hiirellä oli punertavan ruskea turkki ja pitkä häntä. Helka-hiiri asui viihtyisässä kolossa suuren männyn juurien alla. Hiirellä oli pesässään pehmainen sammalvuode ja iso kasa jyviä ja pähkinöitä varattuna ruoaksi. Helkan ystävä oli Silja-siili. Silja oli pieni ja piikikäs ja aika säikky. Jos siili pelästyi, se meni salamannopeasti pikkuseksi piikkipalloksi. Eräänä päivänä Helka ja Silja olivat leikkimässä piilosta. Oli Helkan vuoro etsiä. Hiiri kurkkasi ison kiven taakse. Siiliä ei näkynyt. Entä ison kuusen alla? Ei sielläkään. Minne Silja oli oikein piiloutunut? Hiiren ihmetellessä jostakin kuului tukahtunut ääni: "Helka! Auta!" Hiiri juosta piipersi äänen suuntaan ja sieltä, suuren kannon takaa, hän löysi ystävänsä. Mutta voi kauhistus! Siili oli löytänyt kerän viljalankaa ja alkanut leikkiä sillä. Se oli varmaan säikähtänyt jotakin ja mennyt piikkipalloksi ja onnettomuudekseen vielä kierinyt langassa.

Nyt onneton siili on tiukasti paketoitunut ja lanka oli sotkeentunut ristiin rastiin sen piikkeihin. "Pysy paikoillasi, minä autan sinua", Helka-hiiri sanoi ja kiiruhti ystävänsä luokse.

Nyt onneton siili on tiukasti paketoitunut ja lanka oli sotkeentunut ristiin rastiin sen piikkeihin. "Pysy paikoillasi, minä autan sinua", Helka-hiiri sanoi ja kiiruhti ystävänsä luokse. Hiiri aukaisi jo suunsa valmiina jyrsimään langan poikki. Mutta sitten se sulki suunsa ja mietti. Lankaa oli vaikka kuinka pitkästi. Menisi koko päivä jyrsiä kaikki langat poikki. Voisiko sen kerä auki? Silloin siili pääsisi nopeammin pulasta. Hiiri etsi langan pään ja otti siitä kiinni. Sitten se lähti juoksemaan Siljan ympäri. Se juoksi ja juoksi ja juoksi, ja naru purkautui siilin ympäriltä. Mutta oi voi! Innoissaan hiiri ei ollut huomannut, että nyt naru kiertyi samalla sen itsensä ympärille. Lopputuloks oli, että Helka-hiiri oli kuin iso lankakerä, jolla oli jalat ja pää. Mutta ainakin hän oli vapauttanut ystävänsä pinteestä. "Kiitos!" Silja-siili sanoi kömpiessään jaloilleen. Sitten se huomasi, mihin pulaan Helka-hiiri oli itse joutunut auttaessaan häntä. Voi ei! Mikäs nyt neuvoksi? Helkalla alkoi tulla aika kuuman lankakerän sisällä.

Sitten se keksi. "Kiinnitä langan toinen pää tuohon isoon kantoon", hiiri pyysi. Siili teki työtä käskettyä. Sitten hiiri lähti juoksemaan

Helka-hiiri 2/2

Sitten se keksi. ”Kiinnitä langan toinen pää tuohon isoon kantoon”, hiiri pyysi. Siili teki työtä käskettyä. Sitten hiiri lähti juoksemaan kannon ympäri. Ympäri ja ympäri. Samalla lanka keriytyi hiiren ympäriltä kannon ympärille. Noin! Lopultakin hiiri oli vapaa. Helka solmi langan toisen pään lujasti, että se pysyisi kannon ympärillä, eikä kukaan muu enää sotkeentuisi siihen. ”Kukahhan tuon oli tänne metsään jättänyt?” Silja-siili ihmetteli katsellessaan lankaa. ”Joku ihminen varmaan”, Helka hiiri tuhahti, ”Ihmiset monesti jättävät metsään jotakin roskia, eivätkä yhtään ajattele, kuinka vaarallisia ne voivat olla meille eläimille.” Helka ja Silja jatkoivat leikkimistä. Pian metsä kaikui taas ystäväysten naurusta.

LIITE 5. Palautelomake mekon käyttäjälle

1. Minkä asiakasryhmän kanssa käytit mekkoa?

---

2. Mitä pidit mekon ulkoasusta?

---

3. Miten kuvailisit mekon käytettävyyttä (istuvuus, materiaalit, kertomukset ym.)

---

4. Koitko mekon käyttötarkoituksen ja idean sopivaksi asiakasryhmällesi?

---

5. Miten kehittäisit tai muuttaisit mekkoa?

---

6. Muita terveisiä?

Kiitos vastauksestasi!

Suvi Loukola, Susanna Niinikoski & Mea Koivunen